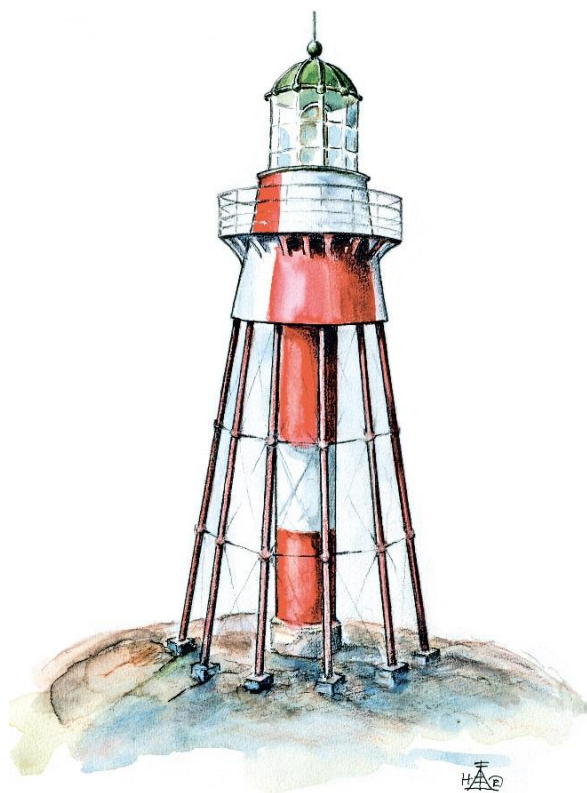

Budget 2027

plan för 2028-2029

2026-06-02

Socialdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna

Innehåll

Sammanfattning	2
Ekonomiska ställningstaganden i budgeten	5
Förvaltningsberättelse	6
Översikt över verksamhetens utveckling	6
Den kommunala koncernen	6
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	7
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	13
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	16
Budgeterat balanskravsresultat	29
Räkenskaper	30
Resultatbudget	30
Balansbudget	30
Kassaflödesbudget	30
Driftsbudget och politiska prioriteringar	31
Sektorernas ramförändringar mellan åren	33
Affärsdrivande verksamheter	34
Investeringsbudget	35
Exploateringsbudget	36
Orustbostäder	37
Förslag till kommunfullmäktiges beslut	37

Sammanfattning

Budgeten har tagits fram av den politiska majoriteten, Socialdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna för Orust kommun.

Återhämtning i ett osäkert läge

De senaste åren har präglats av en rad händelser som kraftigt påverkat den ekonomiska utvecklingen; pandemin, Rysslands anfallskrig mot Ukraina, den amerikanska administrationens agerande i handelspolitiken och det pågående kriget i Mellanöstern. Oron i omvärlden påverkar energipriser och bidrar till osäkerhet i världsekonomin. Den ökade geopolitiska oron har lett till högre och mer instabila energi- och råvarupriser, vilket direkt påverkar kommunens kostnadsbild, inte minst genom ökade driftkostnader för energi, transporter och upphandlade varor och tjänster.

Samtidigt har det högre kostnadsläget i ekonomin dämpat hushållens köpkraft och företagets lönsamhet. Detta har indirekta effekter på kommunens ekonomi genom en svagare skatteunderlagstillväxt och ett mer osäkert planeringsläge. Osäkerheten i omvärlden bidrar även till att investeringar och konsumtion skjuts på framtiden, vilket ytterligare bromsar den ekonomiska återhämtningen.

Trots detta bedöms svensk ekonomi befinna sig i en återhämtningsfas efter flera år av lågkonjunktur. Hushållens konsumtion väntas vara den viktigaste drivkraften bakom tillväxten under 2026 och 2027, vilket på sikt kan stärka kommunsektorns skatteintäkter. Återhämtningen sker dock från en låg nivå och är förenad med fortsatt osäkerhet.

Efter flera år av ekonomisk press förbättrades resultaten i kommunsektorn 2025, vilket till viss del kan förklaras av omställning och anpassningar i verksamheterna och en successiv stabilisering av kostnadsutvecklingen.

Framåt kvarstår dock betydande strukturella utmaningar. Den förändrade befolkningsstrukturen, med en växande andel äldre, färre invånare i arbetsför ålder och färre barn påverkar kommunens ekonomi. Detta ställer ökade krav på prioriteringar, effektiviseringar och omställning av verksamheten.

För Orust kommun har ekonomin stärkts efter den låga resultatnivån under 2024. För 2027 och framåt bedöms resultatnivåerna åter ligga i nivå

med de finansiella målen, vilket indikerar en återställd ekonomisk balans.

Trots flera år av omvärldens oroligheter har kommunens ekonomi sammantaget utvecklats positivt över tid. Höga resultatnivåer samtidigt som satsningar har skett i verksamheten, skattesänkningar under flera år, en god budgetföljsamhet och en befolkningsökning är positiva signaler på en god ekonomisk utveckling. Samtidigt innebär de kommande demografiska förändringarna och det osäkra omvärldsläget att kommunen framöver behöver ha en fortsatt hög ekonomisk beredskap och förmåga till anpassning.

Satsningar och skattesänkning

Under två mandatperioder har den röda tråden i majoritetens budget varit att fortsätta utveckla Orust för allas bästa – genom ökad tillgänglighet, förbättrad service och attraktiva samhällen med goda möjligheter till aktivitet för alla åldrar, samt ett tydligt ansvarstagande och med fokus på hållbarhet med en sund, stabil och långsiktig ekonomisk styrning.

Alla barn och unga ska ges den bästa starten i livet. Kommunen ska erbjuda god vård och omsorg nära invånarna. Nya bostadsområden växer fram och våra tätorter blir alltmer attraktiva och levande.

Budgeten för 2027 med plan för 2028-2029 innehåller fortsatta satsningar i verksamheterna och en hög investeringstakt med fokus på framtiden.

Budgeten innehåller också en fortsatt skattesänkning. Skattesatsen, som tidigare varit hög i jämförelse med andra kommuner, sänktes med 1 krona under förra mandatperioden. Målet för innevarande mandatperiod var att sänka skattesatsen med ytterligare 50 öre. Sedan 2023 har skatten hittills sänkts med 40 öre. I budgetförslaget för 2027, med plan för 2028–2029, ingår ytterligare en sänkning, med 10 öre från och med 2027. Sammantaget innebär detta att skatten har sänkts nio år i rad.

Budgeten för 2027 innehåller satsningar för att möta ett ökat behov i välfärden. Det handlar bland annat om resurser för volymökningar inom äldreomsorgen och personlig assistans, ökad personaltäthet i förskolan och en ny gruppbostad inom LSS.

Även ökade kostnader för övergången till räddningstjänstförbund, fordon, livsmedel, samverkan mellan sektorerna och statliga reformer beaktas i budgeten.

Från och med år 2027 tillförs sektorerna 16,4 mnkr i satsningar och dessutom 44,6 mnkr i pris- och löneökningar. Bland ofördelade medel finns 4,5 mnkr i öronmärkta utvecklingsmedel som, tillsammans med investeringsportföljen om 4 mnkr för attraktiva samhällen, kan användas till fortsatt utveckling av kommunen och genomförande av den nya politiska plattformen. Redan nu nämns kan några satsningar i den nya politiska plattformen nämnas, att utreda förutsättningarna för en idrottshall i Varekil, en särskild satsning på Glimmaråsens parkering i Ellös samt fler utomhusaktiviteter för alla.

Kommunstyrelsen som verksamhetsnämnd tilldelas driftbudgetramar per sektor. Myndighetsnämnderna har inget planerings- eller verksamhetsansvar och tilldelas därför ingen budgetram.

Positiva resultat och god ekonomisk hushållning

Resultatet för 2027 budgeteras till ett överskott på 32,1 mnkr. Det motsvarar 2,5 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Resultatet budgeteras för år 2028 med ett överskott på 44,6 mnkr (3,3 %) och år 2029 39,5 mnkr (2,8 %). Resultatnivåerna innebär att det finansiella målet på mellan 2-4 % av skatteintäkter och statsbidrag uppnås.

De tre långsiktiga finansiella målen för god ekonomisk hushållning är utifrån förutsättningarna i budgeten möjliga att uppnå under hela planperioden. Budgeten innehåller också tre övergripande mål för verksamheten.

Hög investeringsnivå och ökad låneskuld

Kommunen fortsätter den expansiva fasen med stora investeringar till följd. Under hela planperioden budgeteras en investeringsnivå på 250 mnkr per år. Investeringarna fortsätter i nya vatten- och avloppsledning och en ny grupp-bostad inom LSS. Investeringar sker också i nytt vattenverk, åtgärder inför omställningen till fastighetsnära insamling av förpackningar och nya cykelvägar.

Den höga investeringsnivån kräver behov av nyupplåning under planperioden. Låneskulden beräknas öka med högst 325 mnkr till totalt en nivå på 1 148 mnkr i slutet av år 2029. Merparten av upplåningen avser investeringar inom den affärsdrivande verksamheten. Numera tillhör mer än hälften av låneskulden den vatten och avloppsverksamheten. Andelen kommer att

öka ytterligare och utgöra större delen av låneskulden vid planperiodens slut.

Sektorernas budgetramar

Valnämnden får en minskad budgetram om 0,75 mnkr från och med 2027, till följd av att medel för genomförandet av det allmänna valet 2026 återförs.

Ett nytt avtal för **överförmyndarverksamheten** träder i kraft i samband med en ny mandatperiod, vilket medför ökade kostnader om 0,1 mnkr från 2027. I tidigare budgetbeslut har budgeten felaktigt minskats från år 2027, vilket nu rättas till.

Sektor ledning och verksamhetsstöd tillförs en utökad budgetram på 0,4 mnkr från år 2027 för att stärka arbetet med cybersäkerhet utifrån ny lagstiftning. Kommunen erhåller samma summa som ett generellt statsbidrag vilket överförs till sektorn för att finansiera ökade kostnader till följd av NIS2 och CER-direktivet. Från och med 2027 erhåller ungdomar i högstadiet fritidskort i kollektivtrafiken som gäller under sommar- och jullov. Detta finansieras genom en egenavgift om 300 kr per kort samt ett budgettillskott om 0,1 mnkr.

Sektor lärande får sammantaget en utökad budget på 1,5 mnkr från år 2027. Inom den övergripande resursfördelningsmodellen som bygger på förändrad demografi ges sektorn en minskad budgetram från 2027 om -2,3 mnkr, ytterligare minskning om -2,0 mnkr år 2028 och en utökad budgetram om 1,6 mnkr år 2029. Från 2027 tillförs en utökad budgetram på 1,2 mnkr till ökad bemanning inom förskolan, vilken är den sista delen i en satsning på totalt 3,1 mnkr.

Utöver ovanstående får sektorn också en utökad budgetram om totalt 2,4 mnkr. Tillskottet består av ett större samt flera mindre generella statsbidrag som tillfaller kommunen till följd av nya reformer och lagändringar inom sektorn. Samtidigt minskar det riktade statsbidraget till sektorn, det så kallade kunskapsbidraget, från och med 2027.

Sammantaget innebär tillskottet från generella statsbidragen inte någon ökning av den totala finansieringen för sektorn, utan snarare en omfördelning av befintliga statsbidrag. Genom att bibehålla nuvarande finansiering ges sektorn möjlighet att, inom ramen för sitt omställningsarbete, hantera nya lagkrav och samtidigt arbeta vidare med att använda resurserna på ett effektivare sätt.

Sektorena lärande, samhällsutveckling och omsorg samarbetar kring tjänsten som SSPF-koordinator (Skola, Socialtjänst, Polis och Fritid). SSPF är ett brotts- och drog-förebyggande arbete som utgår från samverkan kring grupper och individer. För att säkerställa ett fortsatt samarbete och förebyggande arbete tillförs sektorn en delfinansiering av tjänsten på 0,3 mnkr.

Sektor omsorg får sammantaget en utökad budgetram om 10 mnkr från och med 2027, vilket består av flera delar.

Inom den övergripande resursfördelningsmodellen, som baseras på demografiska förändringar och ett ökat antal brukare inom hemtjänsten, tillförs sektorn 2,4 mnkr från 2027, ytterligare 3,4 mnkr 2028 och 3,7 mnkr 2029. Sammantaget innebär detta en förstärkning om totalt 9,5 mnkr under planperioden för att möta ökade volymer inom hemtjänsten.

Nybyggnationen av ett nytt LSS-boende väntas stå färdigt under 2027. För att finansiera den nya verksamheten tillförs sektorn 3 mnkr från och med 2027, utöver de 5 mnkr som tillfördes i budget 2026. Därutöver tillförs sektorn 0,4 mnkr för att förstärka stödfunktioner kopplade till boendet

Utöver ovanstående tillskott tillförs sektorn 1,2 mnkr från 2027 för att möta ett ökat antal brukare inom personlig assistans.

Liksom sektor lärande står även sektor omsorg inför flera nya reformer och lagförändringar. För att möta dessa tillförs sektorn 3 mnkr från 2027. Tillskottet avser bland annat införandet av språkrav inom äldreomsorgen, aktivitetskravsreformen inom ekonomist bistånd samt del av finansiering för en ny tjänst som medicinskt ansvarig för rehabilitering. Kommunen har samtidigt erhållit generella statsbidrag kopplade till dessa förändringar.

Ett nytt trygghetsboende för äldre öppnar under 2027. Sektorn tillförs 0,3 mnkr för att finansiera ytterligare en trygghetsvärd.

Sektor samhällsutveckling tillförs sammantaget en utökad budgetram om 4 mnkr från och med 2027. Utökningen består av flera delar.

Huvuddelen av utökningen avser ökade kostnader inom räddningstjänstverksamheten, motsvarande 2,8 mnkr, till följd av att kommunen ansluts till Fyrbodals räddningstjänstförbund. Kostnadsökningen avser ett tillägg utöver medlemsavgiften och utbildningsinsatser. Dessa kostnader beräknas avta successivt under mandatperioden.

Sektorn får 0,3 mnkr för att sköta Svanesunds kommunala badplats, 0,3 mnkr för att sköta drift och service av reservkraftverk och 0,3 mnkr för delfinansiering av en gemensam SSPF-koordinator tillsammans med sektor lärande och omsorg.

Sektorn behåller även budgetmedel från 2026 för att finansiera kostnader under 2027 avseende lantmäteriförrättningar och markersättning i samband med övergång till kommunalt huvudmannaskap. Budgeten uppgår till 0,6 mnkr och återlämnas 2028.

Inom potten ofördelad budget finns utrymme för årlig kompensation till sektorerna avseende bland annat förändrade kapitalkostnader samt löne- och prisökningar.

Från och med 2027 avsätts dessutom 4,5 mnkr i utvecklingsmedel med anledning av den nya politiska plattformen. Inom dessa medel ingår även en buffert för förändringar inom skolskjutstrafiken.

Vidare avsätts 0,5 mnkr för att möta ökade livsmedelskostnader samt höja kvaliteten på måltiderna inom äldreomsorgen, samt 1 mnkr för ökade fordonskostnader.

Ekonomiska ställningstaganden i budgeten

Följande ekonomiska ställningstagande ligger till grund för budgeten:

- Budgeten för planperioden har upprättats i enlighet med de riktlinjer som antagits för god ekonomisk hushållning. De långsiktiga målen nås under hela planperioden.
- Budgeten bygger på en sänkt skattesats med 10 öre från och med år 2027.
- Skatteintäkter och generella statsbidrag är beräknade på en befolkning som ökar med 15 invånare under planperioden. Den politiska ambitionen är högre och en ökad befolkning i åldern 25-64 år är avgörande för finansiering av den framtida välfärden.
- Den totala investeringsnivån (netto) begränsas till högst 250 mnkr per år under åren 2027-2029.
- För 2027 beräknas en nyupplåning ske med högst 99 mnkr och för hela planperioden med högst 325 mnkr. Nyupplåningen avser i huvudsak investeringar inom den avgiftsfinansierade verksamheten, främst för vatten- och avloppsförsörjning samt avfallshantering.
- Internräntan höjs från 2,75 % för 2026 till 3 % för 2027, och preliminärt 3,25 % för år 2028 och 2029 som en effekt av högre marknadsräntor vid omsättning av lån och nyupplåning.
- Pris- och lönekompensationen följer SKR:s rekommendationer.

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen syftar till att ge en övergripande bild av kommunens verksamhet och finansiella position för kommande budgetår samt de två efterföljande planeringsåren.

Översikt över verksamhetens utveckling

Mnkr		Utfall 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029
Verksamhetens intäkter		333	250	271	279	287
Verksamhetens kostnader		-1 437	-1 432	-1 515	-1 556	-1 612
Skatteintäkter och statsbidrag		1 178	1 233	1 293	1 357	1 407
Finansnetto		-25	-26	-28	-37	-43
Årets resultat		49	25	32	45	39
Soliditet	1	28,3%	26,5%	28,9%	28,6%	28,5%
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser		16,5%	16,0%	19,3%	19,9%	20,5%
Nettoinvesteringar	2	192	200	250	250	250
Självfinansieringsgrad	3	61,9%	51,0%	45,6%	54,1%	55,2%
Årets resultat som andel av skatt och generella statsbidrag	4	4,1%	2,0%	2,5%	3,3%	2,8%
Långfristig skuld	5	1 029	1 336	1 472	1 587	1 697

1) **Soliditet** definieras som eget kapital dividerat med totalt kapital. Då kommunens pensionsskuld före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse, ger nyckeltalet soliditet inkl. totala pensionsförpliktelser en helhetsbild av soliditetsmättet om hela pensionsförbindelsen låg redovisad som en skuld i balansräkningen.

2) **Nettoinvesteringar** definieras som bruttoinvesteringar med avdrag för de investeringsbelopp som finansierats med offentliga bidrag. Bruttoinvesteringar beräknas genom att summera anskaffning av immateriella och materiella anläggningstillgångar.

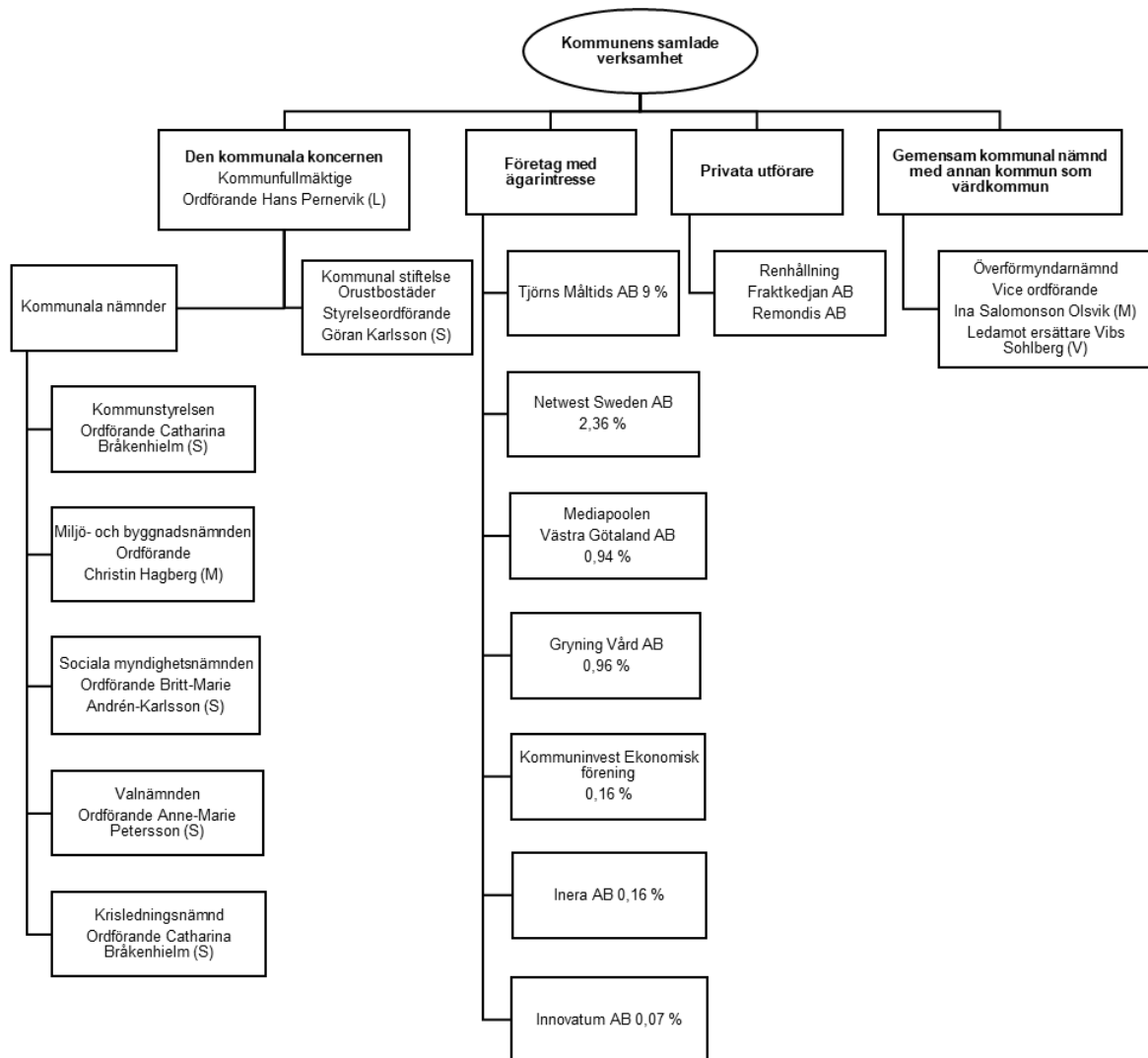
3) **Självfinansieringsgrad** definieras som Kassaflöde från den löpande verksamheten dividerat med nettoinvesteringar.

4) **Årets resultat som andel av skatt och generella statsbidrag** definieras som årets resultat dividerat med summa skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning.

5) **Långfristig skuld** består av upplåning hos Kommuninvest, förutbetalda anläggningsavgifter, förutbetalda investeringsbidrag och investeringsfond VA.

Den kommunala koncernen

Den samlade kommunala verksamheten bedrivs i kommunens nämnds- och förvaltningsorganisation samt i det allmännyttiga bostadsföretaget Orustbostäder som är en kommunal stiftelse. Därtill finns ett antal företag som kommunen har ett ägarintresse i.

Mandatfördelning fullmäktige	2023-2026	2019-2022
Arbetarepartiet		
Socialdemokraterna	11	9
Centerpartiet	5	6
Folkviljan på Orust	2	3
Kristdemokraterna	2	2
Liberalerna	2	3
Miljöpartiet de gröna	2	3
Moderaterna	8	7
Sverigedemokraterna	6	6
Vänsterpartiet	3	2
Totalt antal mandat	41	41

Mandatfördelningen i fullmäktige för perioden 2023-2026 framgår av diagrammet intill. Den politiska ledningen och majoriteten utgjordes av Socialdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna med 21 mandat av totalt 41.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

I början av året tas planeringsförutsättningar fram för kommande budget- och planperiod. Förutsättningarna ligger till grund för det fortsatta budgetarbetet. Beslut om planeringsförutsättningar tas i kommunstyrelsen i januari. Under budgetarbetet på våren arbetar respektive sektor fram sina budgetförutsättningar. Analyser, behov och verksamhetsförändringar presenteras på budgetdagen i april. Budgetförutsättningarna ligger till grund för politikens arbete med budgetförslagen. Under maj till augusti arbetar partierna fram sina budgetförslag. Majoritetens förslag tas fram först och behandlas i kommunstyrelsen i juni månad. Övriga förslag är klara i slutet av augusti. I september beslutar kommunfullmäktige om budget med flerårsplan.

Omvärldsanalys

En grundläggande förutsättning för planeringen de kommande åren är att se kommunen i ett omvärldsperspektiv. För kommuner liksom företag spelar omvärlden i ett internationellt, nationellt och regionalt perspektiv en allt större roll. Yttre omständigheter påverkar även Orust. Några exempel på faktorer som påverkar kommunens utveckling är konjunkturen, den allmänna pris- och löneutvecklingen i samhället och olika riksdagsbeslut som berör det kommunala verksamhetsområdet.

Sveriges och kommunernas ekonomi

Utdrag ur SKR:s Ekonomirapport, maj 2026.

De senaste åren har präglats av en rad händelser som kraftigt påverkat den ekonomiska utvecklingen; pandemin, Rysslands anfallskrig mot Ukraina, den amerikanska administrationens agerande i handelspolitiken och det pågående kriget i Mellanöstern. Oron i omvärlden påverkar energipriser och bidrar till osäkerhet i världsekonomin. Högre energi- och råvarupriser dämpar hushållens köpkraft och ökar företagens kostnader, samtidigt som osäkerheten håller tillbaka investeringar och konsumtion.

Trots detta bedöms svensk ekonomi befinna sig i en återhämtningsfas efter flera år av lågkonjunktur. Hushållens konsumtion väntas vara den viktigaste drivkraften när tillväxten stärks under 2026 och 2027.

Konjunkturuppgången i Sverige är inte självklar utan bygger på en successiv stabilisering i omvärlden. Om dessa förutsättningar förändras riskerar återhämtningen att fördröjas.

Arbetslösheten är nationellt på en hög nivå men trots det rapporterar både näringsliv och offentlig sektor att det är brist på rätt kompetens. Det råder därmed en obalans på arbetsmarknaden. När den arbetsföra befolkningen framöver minskar riskerar denna utmaning att försvåras.

Efter flera år av ekonomisk press förbättrades resultaten i kommunsektorn 2025. Framåt väntar utmaningar då den förändrade befolkningsstrukturen, med växande andel äldre och färre

invånare i arbetsför ålder, medföra ökade krav på anpassningar och prioritering i välfärden.

Samtidigt som anpassning sker i kommunerna genomförs omfattande statliga reformer inom bland annat skolan som kräver ökade personalresurser och förändrade arbetssätt.

Minskad befolkning i många kommuner

Under 2025 minskade befolkningen i 180 av Sveriges 290 kommuner. Invånarantalet påverkar både ekonomin och verksamheten. Intäkterna följer i stor utsträckning befolkningsutvecklingen medan kostnaderna är betydligt mer trögrörliga.

Under de senaste 10 åren har Sveriges befolkning ökat med nästan 750 000 personer. De närmaste 10 åren beräknas befolkningen fortsätta öka, men i betydligt långsammare takt. Till år 2035 väntas folkmängden öka med knappt 170 000, till nära 10,8 miljoner.

Antalet födda barn per kvinna har minskat de flesta åren sedan 2010 och antalet födda beräknas fortsatt minska de kommande åren. På längre sikt beräknas 110 000 barn födas per år, att jämföra med 125 000 barn år 1990. Fram till 2034 väntas åldersgruppen 1-15 år att minska med 12 %. Minskningen av antalet barn i hela riket bedöms motsvara ungefär 800 förskolor och 700 grundskolor.

Antalet äldre över 85 år är drygt 6 % av befolkningen år 2025. Andelen förväntas öka till 11 % fram till 2070. Även medellivslängden ökar, främst på grund av minskad dödlighet i högre åldrar. De yngre generationerna som kommit upp i åldrar med tidigare stort omsorgsbehov är också friskare än tidigare generationer vid samma ålder. Detta medför att andelen personer med äldreomsorg har minskat över tid. Även digital teknik bidrar till att äldre kan klara sig själva längre.

Den demografiska utvecklingen med minskade barnkullar, färre i arbetsför ålder och en ansenlig ökning av antal äldre ställer stora krav och innebär stora utmaningar för landets kommuner. Resurser för kommande år måste ställas om från verksamheter riktade mot barn och unga till verksamheter riktade mot äldre.

SWOT-analys

SWOT-analysens syfte är belysa såväl interna som externa faktorer som kan vara positiva eller negativa för Orusts utveckling. SWOT:en uppdateras inför varje ny mandatperiod. Analystexten uppdateras årligen.

Positiva faktorer	Negativa faktorer
Styrkor (internt) <ul style="list-style-type: none"> • Stabil och ansvarstagande kärnverksamhet • Engagerade och stolta medarbetare • Satsningar på tidiga och förebyggande insatser • Utvecklingsvilja med framtidstro • Fokus på samverkan och helhetssyn	Svagheter (internt) <ul style="list-style-type: none"> • Kompetensförsörjning inom vissa yrken • Kultur för innovation och förändringsledning • Svårt att hålla takten i den digitala utvecklingen • Invånarperspektiv och delaktighet
Möjligheter (externt) <ul style="list-style-type: none"> • Attraktiv plats med stark besöksnäring och trygg livsmiljö • Marina näringar • Mobilitet och utvecklad infrastruktur • Alternativa boendeformer • Ett samhälle för alla • Företagande med god sysselsättning • Samverkan med externa parter	Hot (externt) <ul style="list-style-type: none"> • Strömförsörjning • Samhällets sårbarhet • Psykisk och fysisk ohälsa • Utmaningar för demokratin • Demografisk utveckling – försörjningskvot • Bristande jämställdhet och jämlikhet i samhället

Styrkor

Trots ökade krav och begränsade resurser präglas kommunen av en stabil och ansvarstagande kärnverksamhet. En hög andel engagerade och kompetenta medarbetare, där 90 procent är stolta över sitt arbete, i kombination med låg personalomsättning skapar kontinuitet och kvalitet. Den utvecklade samverkan över verksamhetsgränser och ett tydligt fokus på tidiga och förebyggande insatser utifrån ett helhetsperspektiv ger goda och långsiktiga hållbara förutsättningar att möta invånarnas behov.

Under de senaste åren har kommunen genomfört betydande investeringar med ett långsiktigt utvecklingsperspektiv med tydliga fokus på tillväxt och kommunens attraktivitet. Ett aktivt och strategiskt arbete med kommunikation och sociala medier har bidragit till en mer positiv bild av Orust, både internt och externt, vilket stärker förtroendet för kommunen och dess framtidsinriktning.

Svagheter

Kompetensförsörjningen inom vissa yrkesgrupper är fortsatt en strategisk utmaning. Det finns svårigheter att göra dessa yrken tillräckligt attraktiva för att unga ska välja utbildning och framtida anställning inom områdena. Digitala lösningar är en viktig del av den långsiktiga strategiska kompetensförsörjningen och kan bidra till effektivare arbetsätt och minskat beroende av svårrekryterad kompetens.

Det finns behov av att ytterligare stärka innovations- och förändringsledningen samt att hålla en jämn takt i den digitala utvecklingen. Utmaningar kopplade till tillgänglighet,

delaktighet och invånarperspektiv behöver fortsatt uppmärksammas, inte minst i ljuset av nya lagkrav och ökade förväntningar på service och transparens.

Möjligheter

Genom samarbete med vårt turismbolag stärker vi Orust som besöksmål. Samtidigt ska besöksnäringen vara hållbar över tid och jobbar därför efter Hållbarhetsklivets principer; Så lite miljöpåverkan som möjligt, Bra för både boende och besökare, Fler besökare när det inte är fullt och Fler heltidsjobb och fler robusta verksamheter.

Fortsatt utveckling av kommunens fiberinfrastruktur och mobila nätverk ger möjlighet för våra verksamheter, placerade över hela Orust, att arbeta digitalt när det till exempel uppstår avbrott i någon central delsträcka i nätet.

Att skapa förutsättningar för utveckling av marina näringar ger nya arbetstillfällen, ökad livsmedelsförsörjning samt miljömässigt en mer hållbar livsmedelsproduktion. Tillstånd, planläggning, logistiska förutsättningar och kapital är avgörande parametrar för att långsiktigt utveckla livsmedelsnäringarna, där flera aktörer behöver samspara.

Orust näringsliv domineras av många små diversifierade företag. För att främja utveckling av näringslivet krävs fortsatt samarbete om kompetens, mobilitet, samordnad etableringsprocess samt tillgång till verksamhetsområden och infrastruktur.

Utvecklad samverkan – både internt inom kommunen och externt med andra aktörer – är en nyckel för att hantera komplexa behov och skapa mer sammanhållna insatser.

Hot

Samhällets sårbarhet utgör ett växande hot mot kommunen genom ökade geopolitiska oroligheter, cyber- och IT-attacker, organiserad brottslighet, effekter av klimatförändringar samt förlust av biologisk mångfald. Dessa faktorer kan påverka kommunens förmåga att upprätthålla samhällsviktiga funktioner, trygghet och service till invånarna. En mer komplex och osäker omvärld ställer högre krav på beredskap, robusta system, samverkan och långsiktig planering för att säkerställa kommunens motståndskraft och handlingsförmåga.

Välfärdsbrottslighet utgör ett allvarligt hot även i Orust kommun och kan leda till felaktiga utbetalningar, otillbörlig påverkan och missbruk av kommunens resurser. Sådan brottslighet riskerar att underminera både verksamheternas kvalitet och allmänhetens förtroende för den kommunala välfärden. För att möta hotet krävs rättssäkra och väl strukturerade rekryterings- och kontrollprocesser som säkerställer medarbetares lämplighet och integritet, samtidigt som den personliga integriteten värnas.

Försörjningskvoten utgör ett strukturellt hot för Orust genom att andelen invånare i arbetsför ålder minskar i relation till barn, unga och äldre. En hög försörjningskvot innebär att färre skattebetalare ska finansiera välfärd, omsorg och kommunal service för fler, samtidigt som behovet av insatser ökar. Detta riskerar att sätta press på kommunens ekonomi, kompetensförsörjning och långsiktiga handlingsutrymme, särskilt om inflyttningen av arbetsföra och sysselsatta inte ökar i takt med behoven.

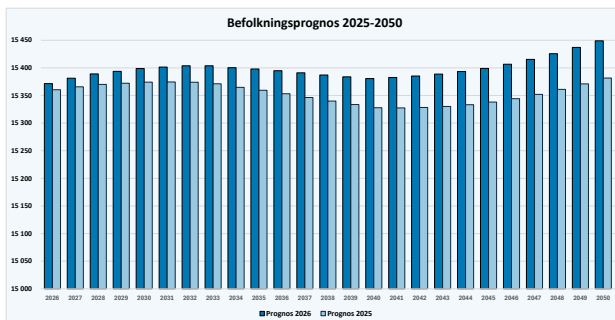
Tillgång till fossilfri energi och förstärkt kapacitet för överföring är viktig för kommunens utveckling. Tillgång till och överföring av fossilfri energi kan riskera att bli en begränsande faktor för näringslivet och transportsektorn som behöver ställa om från fossila bränslen till el. Det kan också vara en begränsande faktor för företag som vill etablera sig eller växa på Orust. Ett samarbete inom Fyrbodal har därför arbetat fram en gemensam viljeinriktning för att påskynda energiomställningen.

Kommunens befolkningsutveckling

Befolkningsutvecklingen har stor betydelse för kommunen, eftersom den påverkar behov och efterfrågan av de kommunala tjänsterna. Invånarantalet påverkar även storleken på skatteintäkter, generella statsbidrag och den kommunalekonomiska utjämnningen. Det har också betydelse hur fördelningen och utvecklingen är mellan olika åldersgrupper. Eftersom delar av utjämningsystemet finansieras inom hela kommunkollektivet är det av betydelse hur befolkningsförändringarna förändras även på riksnivå.

Vid årsslutet 2025 uppgick Orusts befolkning till 15 363 invånare, vilket var en ökning med 11 personer under året. Jämfört med föregående år var det en högre inflyttning av barn i skolåldern. De två senaste åren har det varit ett inflyttningsöverskott, då fler har valt att flytta till Orust än från. Därutöver har fruktsamheten varit högre än rikets snitt sedan 2019 och mellanskillnaden har ökat allt mer år efter år.

Kommunens senaste befolkningsprognos är från våren 2026 och sträcker sig fram till år 2050.

Den nya prognosen (mörkblå staplar) är på högre nivå än tidigare till följd av det ökade invånarantalet 2025. Prognosen utgår från en ökad nettoinflyttning på 90-110 personer per år. Det är samma antagande som föregående prognos (ljusblå staplar). Prognosen bygger på en högre förväntad nybyggnation av bostäder utifrån bostadsförsörjningsprogrammet. Trots en ökad nettoinflyttning visar prognosen en minskad befolkningen från 2033 och framåt, men minskning är inte lika stor som i föregående prognos. Från 2040 och framåt väntas befolkningen återigen öka.

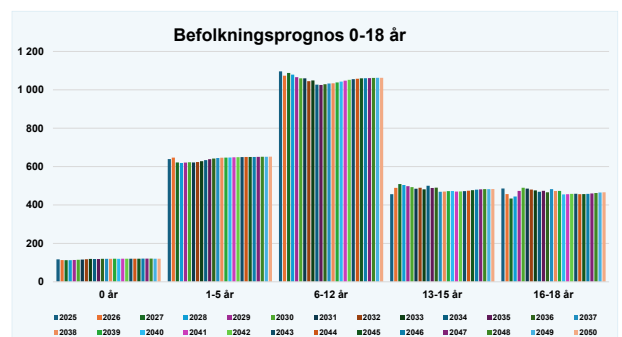
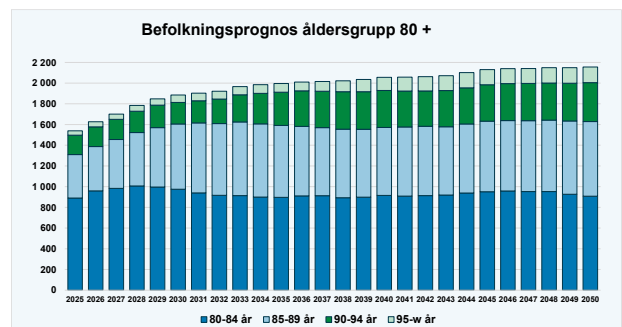
Orust är i behov av inflyttning då det är fler som dör än som föds. En ökning av befolkningen i åldern 25-64 år är avgörande för framtida finansiering av välfärden. För att bibehålla antalet personer i arbetsför ålder krävs en inflyttning på ca 130-150 personer, vilket är ca 40 personer fler än vad som är prognosticerats. En ökad byggnation möjliggör en ökad inflyttning, vilket

ger en mer positiv befolkningsutveckling för flera åldersgrupper.

En nettoinflyttning påverkar inte antalet äldre i någon större utsträckning, utan oavsett inflyttningsscenario kommer andelen äldre att öka kraftigt under åren framöver.

Antal invånare över 80 år beräknas öka från drygt 1 500 personer 2025 till över 2 100 personer 2050. Det är en ökning med 40 %, vilket motsvarar över 600 personer. Antalet invånare i arbetsför ålder beräknas under samma period minska med nära 3 %, vilket motsvarar cirka 200 personer.

Antalet födda barn var högre än 2024 även om nivån är bland de lägsta under 2000-talet. Under de närmaste åren väntas ett fortsatt lågt födelseantal, vilket påverkar den demografiska utvecklingen under lång tid. De närmaste åren påverkas förskoleverksamheten med lägre barnantal än tidigare. De varierande storlekarna på årskullarna innebär utmaningar för att ställa om organisationen så att resurser hanteras på ett effektivt sätt. Inom några år förväntas skolan påverkas av att det föds färre barn. Demografins utveckling framåt är en stor utmaning för kommunen. Samtidigt som behoven av vård och omsorg ökar kommer bristen på arbetskraft att bli alltmer kännbar.

Förväntad utveckling

För att öka långsiktigheten i kommunens planering och styrning uppdateras en ekonomisk långsiktig analys för de kommande 10 åren årligen och ligger till grund för det kommande budgetarbetet.

Med utgångspunkt från de demografiska förändringarna i befolkningsprognosen ökar behovet av äldreomsorg kraftigt under de kommande 10 åren. Den kraftigaste ökningen sker de närmaste åren, fram till 2030. Kostnadsutjämningsystemet utjämnar för strukturella kostnadsskillnader mellan kommunerna beroende på bland annat demografi. Då andelen äldre ökar markant mer på Orust än snittet i riket blir Orust ersatt för delar av kostnadsökningen i kostnadsutjämningsystemet. Detta gör att de generella statsbidragen ökar markant över tid.

Med utgångspunkt från majoritetens föreslagna budget samt ett scenario där äldreomsorgen enbart byggs ut inom hemtjänsten ser den ekonomiska utvecklingen positiv ut fram till 2036. Se diagrammet nedan som visar årets resultat i mnkr mellan åren 2025-2037. Årets resultat som andel av skatter och generella statsbidrag ligger mellan 2 % och 4 %, vilket visar på god ekonomisk hushållning.

I den positiva resultatutvecklingen ingår **inte** kostnader för varken ett nytt äldreboende eller ytterligare ett LSS-boende.

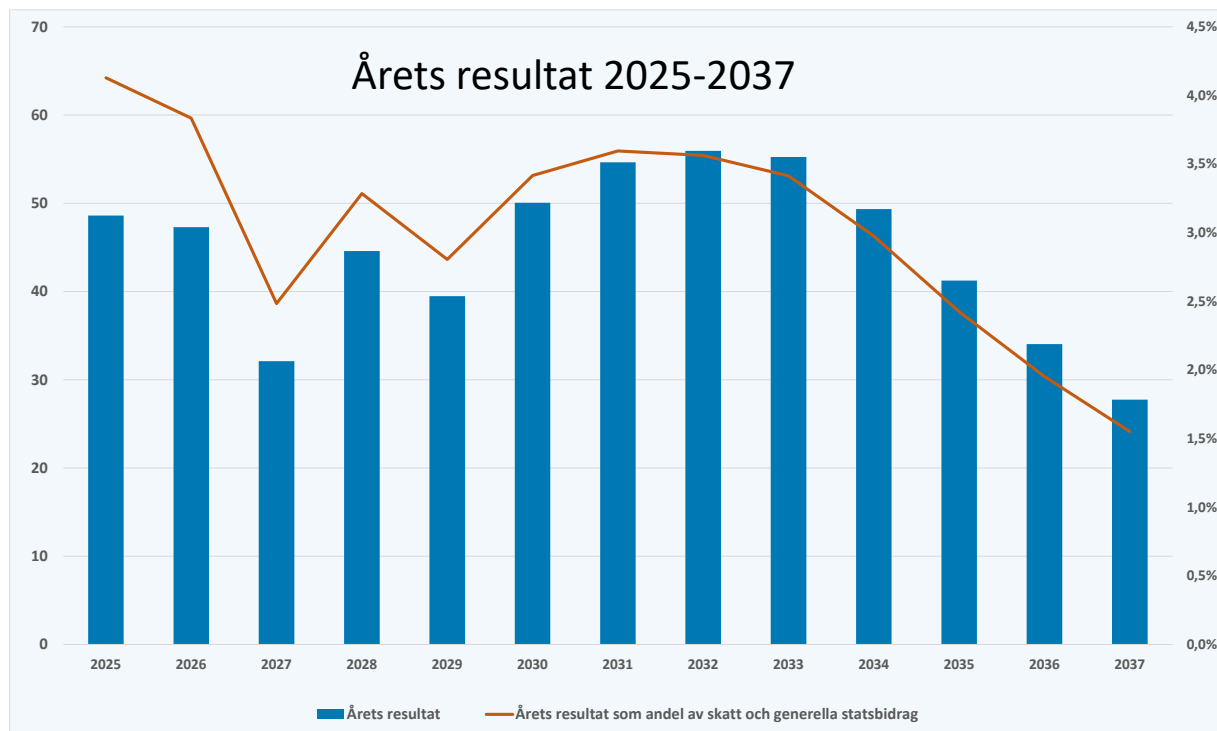
Som exempel var snittkostnaden för en plats i särskilt boende drygt 1,2 mnkr för 2025 (ovägt medel för alla kommuner). Ett nytt äldreboende med 40 platser medför en ökad kostnad på nära 50 mnkr, vilket ger ett helt annat resultat för samtliga år framöver. Från 2034 och framåt rymms inte 50 mnkr i nuvarande resultatprognos.

Med en kraftig ökning av behovet av äldreomsorg ökar inte bara kostnaderna, utan en sannolikt större utmaning är kompetensförsörjningen. Tidigare beräkningar visar att rekryteringsbehovet stiger kraftigt fram till 2030, dels på grund av antalet brukare inom hemtjänst ökar och dels på grund av pensionsavgångar för befintlig personal.

Känslighetsanalys

Olika inre och yttre faktorer påverkar kommunens ekonomi. I nedanstående tabell redovisas de effekter som en förändring innebär.

Förändring av:	2027 mnkr
Skatteunderlaget med 1 %	+/- 10
Prisuppräkning med 1 %	+/- 3
Löneökningar med 1 %	+/- 8
Kommunalskatt med 1 kr	+/- 44
Kommunalskatt med 10 öre	+/- 4
Räntenivå med 1 %	+/- 10

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Struktur för styrning av koncernen

I Orust kommuns koncern ingår Stiftelsen Orustbostäder. En stiftelse, till skillnad från till exempel ett kommunalt bolag, saknar ägare som styr verksamheten. Stiftelsen styrs av stadgarna där det bland annat framgår hur stiftelsen ska förvaltas och vilket ändamål stiftelsen har. Kommunfullmäktige utser styrelsen samt godkänner årsredovisning och revisionsberättelse, men kan inte till skillnad mot kommunalt bolag besluta om ägardirektiv eller mål för verksamheten.

Kommunstyrelsen har rätt att när som helst ta del av stiftelsens räkenskaper och övriga handlingar samt i övrigt inspektera stiftelsen i sin uppsiktsplikt. Under verksamhetsåret följs stiftelsens verksamhet upp i delårsrapporten för perioden januari - augusti.

I budget- och planeringsprocessen bjuds VD och ordförande in till omvärlds- och budgetdag. Vid behov bjuds representanter från Orustbostäder in till politiska möten och sammanträden.

Årsvis budget och internkontrollplan upprättas och beslutas av styrelsen.

Struktur för styrning av kommunen

Vision 2040

Visionen beskriver den önskade och ideala målbilden för vår gemensamma strävan för att skapa framtidens Orust kommun. Visionen vänder sig till kommunen som organisation, men förhoppningen är att den även ska inspirera andra som våra invånare, företagare eller organisationer.

Orust – den gröna och trygga ön där tanken är fri och drömmar får liv.

Förklaring av värdeord:

Grön som i landskapet och symbol för det fossilfria och ekologiska.

Trygg som i grundad erfarenhet, ett gediget arv och en god plats för livet.

Fri tanke som i tillåtande, öppen, demokratisk, innovativ och fritänkande.

Ö som i unik och karaktärsfull.

Drömmar som i viljan att leva och skapa med hjärtat.

Får liv som i framtidstro och utveckling som blir verklighet.

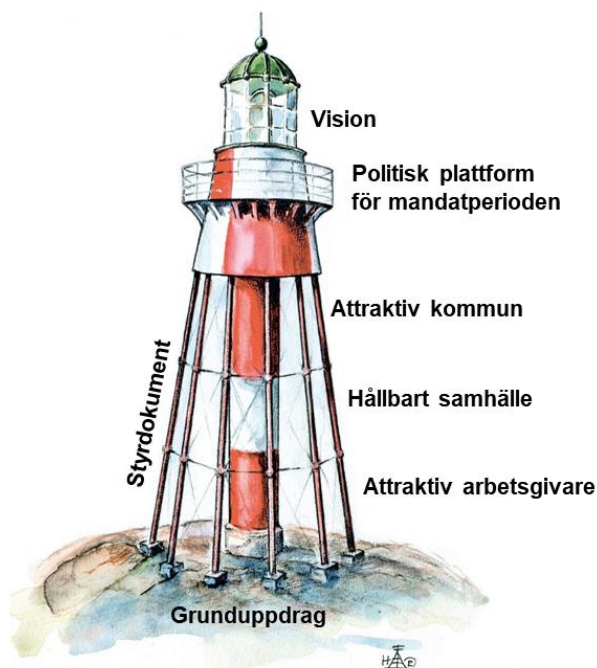
Styrmodell

Vision och politisk plattform för mandatperioden är styrande för samtliga verksamheter. I budgetdokumentet kan uppdrag utifrån den politiska plattformen riktas till en eller flera nämnder och sektorer. Uppdragen kan vara ettårigt eller fleråriga.

Styrmodellen innehåller tre mål som utgår från visionen och den kommunövergripande SWOT:en.

- Attraktiv kommun
- Hållbart samhälle
- Attraktiv arbetsgivare

Kommunfullmäktiges mål gäller för hela mandatperioden och anger den övergripande inriktningen för kommunens utveckling fram till nästa mandatperiod.

Till varje fullmäktigemål kopplas en eller flera indikatorer. Sektorerna ansvarar för att ta fram relevanta indikatorer som utgör en del av uppföljningen av utvecklingen mot målen. Dessa fastställs i uppdragsdokumentet som nämnden beslutar om.

Måluppföljningen bygger på en samlad helhetsanalys av utvecklingen mot målen. Analysen omfattar både kvantitativa resultat (utfall, andelar och antal) och kvalitativa bedömningar (upplevelser, förklaringar och beskrivningar), samt vilka effekter utvecklingen har inneburit.

Syftet är att ge en tydlig och samlad bild av hur kommunen utvecklas i förhållande till fullmäktiges mål, samt att identifiera de faktorer som haft störst betydelse i utvecklingen.

Underlaget för bedömning av utvecklingen består av flera delar:

- förvaltningens samlade bedömning av läget och utvecklingen
- indikatorernas utveckling
- genomförandet av riktade uppdrag
- annan relevant fakta och kunskap, såsom omvärldsfaktorer, analyser, erfarenheter och andra insikter som förklarar eller påverkar utvecklingen inom målet

Måluppfyllelsen redovisas med symboler för de övergripande målen. En grön cirkel innebär en stark utveckling i målarbetet och på god väg mot måluppfyllelse. En gul romb indikerar delvis utveckling i målarbetet och på väg mot måluppfyllelse. En röd kvadrat innebär svag utveckling i målarbetet och att målet inte bedöms kunna uppnås i nuvarande takt.

Symbol	Grad av måluppfyllelse
	Stark utveckling i målarbetet och på god väg mot måluppfyllelse.
	Delvis utveckling i målarbetet inom vissa områden och på väg mot måluppfyllelse.
	Svag utveckling i målarbetet och i relation till utveckling mot målet.

Indikatorernas utveckling över tid visas med trendpilar som anger om indikatorerna förbättras, är oförändrade eller försämras mellan åren.

Styrdokumenterna är en viktig del av styrningen av kommunen och ska samspela med visionen och de övergripande målen. Grunduppdragen utgör den största delen av en kommuns verksamhet, och det är i kvalitetsstyrningen som grunduppdraget följs upp och utvärderas. Det vill säga det är kvalitetsstyrningen som visar om grunduppdraget uppfyller god kvalitet och effektivitet eller inte.

Agenda 2030

Agenda 2030 är FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling. Målen syftar till att utrota fattigdom, säkerställa mänskliga rättigheter för alla, uppnå jämställdhet samt skydda klimatet och miljön på ett långsiktigt hållbart sätt till år 2030.

Kommunerna har en central roll i genomförandet av Agenda 2030, och många av målen är integrerade i kommunens styrmodell genom fullmäktiges övergripande mål om ett hållbart samhälle.

Planerings- och uppföljningsprocessen

Kommunfullmäktiges budget utgör kommunens övergripande styrdokument. Den anger mål, ekonomiska ramar och förutsättningar för att bedriva verksamhet. Samtliga styrdokument i kommunen ska därför vara kopplade till budgetdokumentet. Adressaten är i första hand kommunens nämnder. De inriktningar och mål som beskrivs i budgeten ska omsättas och verkställas av nämnderna. I Orust är det kommunstyrelsen som är verksamhetsnämnd och ansvarar för den operativa verksamheten.

Verksamhetsplaneringen för kommunen omfattar en rullande treårsperiod. Enligt kommunens ekonomistyrningsprinciper ska fullmäktige årligen fastställa flerårsplan, budget och skattesats i september.

Efter att fullmäktige har beslutat om budget och flerårsplan, arbetar varje sektor fram sitt uppdragsdokument för planperioden med en detaljbudget för år ett i planperioden. Uppdragsdokumenten beslutas av kommunstyrelsen som är nämnd i november.

Kommunfullmäktige beslutar om en högsta investeringsnivå och totalbudget för investeringar i samband med budgetbeslutet i september. På projektnivå beslutar fullmäktige om större investeringsprojekt över 5 mnkr. Projekten prioriteras utifrån tre olika kategorier.

Projekten planeras starta under planperioden, men vilket år investeringsutgifterna infaller och med vilken budget avgörs i beslutspunkter enligt projektmodellen. Investeringar mellan 1-5 mnkr hanteras i detaljbudgetarbetet och redovisas i uppdragsdokumentet. Investeringar på mellan 1-5 mnkr behöver ha ett särskilt igångsättningsbeslut av kommunstyrelsen eller enligt kommunstyrelsens delegeringsordning. Undantaget är beslutade investeringsportföljer.

En investeringsportfölj är en årlig pott avsedd för reinvesteringar och underhåll inom en viss verksamhet. Syftet med portföljen är en ökad flexibilitet, samverkan och helhetstänk.

Prioriteringskategorierna och investeringstaket kan begränsa möjligheten att starta projekt om investeringsnivån riskerar att överskridas.

På samma sätt kan investeringar komma att prioriteras tidigare om utrymme uppstår inom årets investeringsram.

En kommunövergripande lokalförsörjningsplan tas årligen fram för de kommande 5 åren och med utsikt mot minst 10 år. Den beslutas av fullmäktige och är underlag för budgeten.

Uppföljning samt helårsprognos för verksamhet och ekonomi rapporteras till kommunfullmäktige vid tre tillfällen per verksamhetsår. Delårsrapporter upprättas efter april och augusti månads slut. Hela verksamhetsåret sammanfattas i årsredovisningen. Prognosrapporter efter februari och oktober månads slut rapporteras till kommunstyrelsen.

Uppsiktsplikt och intern kontroll

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt tar utgångspunkt i budget, flerårsplan, nämndernas uppdragsdokument, intern kontroll och uppföljningar som t.ex. delårsrapporter, prognosrapporter och kvalitetsredovisningar. Väsentliga avvikelser mellan utfall och plan som rapporteras, analyseras och bedöms för att eventuella åtgärder ska kunna beslutas i tid.

Regelbundna ordförandeträffar utgör ett annat verktyg i kommunstyrelsens arbete med att fullgöra uppsiktsplikten, liksom presidiummöte mellan styrelsen och fullmäktige.

Arbetet med att ta fram en internkontrollplan för nästkommande år sker i huvudsak på hösten. Sektorerna inventerar och tar fram en bruttolista på risker under september-oktober. Nämnder samt utskotten med stöd av tjänstepersoner gör sedan en riskanalys för de identifierade riskerna samt eventuellt nya under november. Uppföljning av innevarande års intern kontroll pågår fram till sista oktober och ligger också till grund för den nya planen. Förslag på ny internkontrollplan presenteras för utskott och beslutas av myndighetsnämnderna i december.

Kommunstyrelsen beslutar om intern kontrollplan för sitt verksamhetsområde i januari samt får information om myndighetsnämndernas interna kontrollplaner.

Centrala styrdokument

Styrdokument syftar generellt till att förtydliga den politiska viljan och säkra en effektiv och säker verkställighet. Här anges de mest centrala styrdokumenten som används för styrning och uppföljning inom kommunen.

- Delegeringsordning
- Ekonomistyrningsprinciper
- Finanspolicy
- Upphandlingspolicy
- Korruption - policy
- Fastighets- och lokalstrategi
- Digital agenda – strategi
- Energi- och klimatstrategi
- Program för bostadsförsörjning
- VA-plan
- Översiktsplan
- Informationshanteringsplan
- Kompetensförsörjningsplan
- Arbetsgivarpolitiskt program
- Riktlinjer för god ekonomisk hushållning
- Riktlinjer för kommunstyrelsens uppsiktsplikt

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Mål för god ekonomisk hushållning

Kommunallagen ställer krav på att kommunen i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs i kommunala bolag, stiftelser eller föreningar ska ha en god ekonomisk hushållning och en ekonomi i balans. Vidare anger kommunallagen att fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen. Riktlinjerna ska också omfatta hanteringen av resultatreserv.

Fullmäktiges riktlinjer innehåller en definition av god ekonomisk hushållning, principer för det finansiella perspektivet och verksamhetsperspektivet samt kort- och långsiktiga finansiella mål. De kortsiktiga målen i budget och flerårsplanen utgör grunden för hur de långsiktiga målen ska uppfyllas.

Principen för det finansiella perspektivet innebär att varje generation ska så långt som möjligt bära sina kostnader för den service som de konsumerar.

Principen för verksamhetsperspektivet innebär att kommunen ska bedriva en ändamålsenlig och effektiv verksamhet.

Definition av god ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning i Orust kommun innebär att samtliga finansiella mål uppnått målvärdet och minst 2/3 delar av verksamhetsmålen bedöms ha stark eller delvis stark utveckling i målarbetet.

Finansiella mål

Kommunens ekonomiska och finansiella planering ska präglas av långsiktighet och god ekonomisk hushållning som primär ledstjärna. Varje generation ska så långt som möjligt bära sina kostnader. I ekonomistyrningsprinciperna, beslutade av kommunfullmäktige, framgår de långsiktiga finansiella målen. Kommunfullmäktige beslutar i budget och flerårsplanen om målvärden med utgångspunkt från de långsiktiga finansiella målen. De budgeterade målvärdena överstiger de långsiktiga målen över hela planperioden.

Finansiella mål	Långsiktiga mål	Bokslut 2025	Budget 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Årets resultat som andel av skatt och generella statsbidrag, (%)	2-4%	4,1%	2,0%	2,5%	3,3%	2,8%
Kommunens soliditet (inklusive pensionsskuld som uppstått före 1998)	svagt ökande	16,5%	16,0%	19,3%	19,9%	20,5%
Självfinansieringsgraden av nettoinvesteringar	minst 45%	70,1%	51,0%	45,6%	54,1%	55,2%

Mål för verksamheten

Mål
1. Attraktiv kommun

Målet är att vara en **attraktiv kommun**.

Orust ska vara en omtyckt plats där människor vill leva, bor och besöka. Orust ska vara en trygg plats med miljöer för rekreation och social samvaro.

Företag ska uppleva att kommunen är en partner som gör det enkelt att starta och utveckla verksamhet på Orust. Kontakten med kommunen ska vara enkel och effektiv – invånare och företag ska snabbt få svar och känna sig väl bemötta i alla möten med vår verksamhet.

Våra verksamheter ska kännetecknas av en god kvalitet. Alla barn och elever ska lyckas genom hela vårt skolsystem. Vår vård och omsorg ska vara trygg, professionell och utgå från varje individs behov. Kommunens verksamheter ska vara robusta och ha förmåga att upprätthållas även vid kriser och andra större samhällsstörningar.

Våra verksamheter och arbetssätt utvecklas med en tydlig helhetssyn, där invånarens behov och vardag är utgångspunkten. Vi håller takten i den digitala utvecklingen och använder teknik som förenklar, skapar

tillgänglighet och stärker kvaliteten i våra tjänster. Vi vågar tänka nytt, pröva, förenkla och ibland ta bort sådant som inte längre skapar värde. Genom samverkan över gränserna, tillsammans med invånare och andra aktörer, skapar vi lösningar som är hållbara, effektiva och framtidsinriktade.

Riktade uppdrag utifrån den politiska plattformen	Sektor
a) Utred förutsättningarna för att bygga en idrottshall i Varekil	Samhällsutveckling

Utgångspunkten är att de riktade uppdragen ska genomföras under mandatperioden om inget annat anges.

Mål
2. Hållbart samhälle

Målet är att kommunen utvecklas till ett **hållbart samhälle** som skapar goda livsvillkor för både nuvarande och kommande generationer.

Kommunen arbetar systematiskt med samtliga tre perspektiv, ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet.

Ekonomisk hållbarhet innebär att kommunen har en långsiktigt hållbar ekonomi som säkerställer att invånarnas behov kan mötas idag och i framtiden. Ekonomisk hållbarhet innebär att kommunen använder resurser ansvarsfullt, når de finansiella målen, bidrar till goda livsvillkor och främjar hög sysselsättning och jämlikhet. Genom effektiv hushållning, ansvarsfulla investeringar och hållbara arbetssätt skapar vi handlingsutrymme att utveckla välfärden.

Social hållbarhet innebär att kommunens verksamheter arbetar för jämlika, jämställda och trygga livsvillkor. Utbildning är en grundläggande förutsättning som främjar god hälsa tillsammans med våra insatser inom ett förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Invånarna ska ha förtroende för den demokratiska processen, känna tillit och delaktighet, och ges möjligheter till inkludering samt likvärdig och tillgänglig service av god kvalitet.

Miljömässig hållbarhet innebär att våra verksamheter arbetar med att minska sin energianvändning och klimatpåverkan, stärka den biologiska mångfalden samt säkerställa en långsiktig hållbar och effektiv användning av resurser genom återvinning och återanvändning.

Kommunen ska även stödja invånare, företag och besökare, att agera mer klimatsmart och hållbart.

3. Attraktiv arbetsgivare

En **attraktiv arbetsgivare** arbetar strategiskt med hållbarhet, arbetsmiljö och utveckling. Kommunens goda arbetsmiljö bidrar till att medarbetarna upplever trivsel, engagemang och arbetsglädje i sitt arbete. Detta skapar förutsättningar för god kvalitet, säkrad kompetensförsörjning, utveckling i verksamheten och en ökad frisknärvaro.

En hög grad av motivation och delaktighet stärker medarbetarnas professionalism och stolthet. Våra kompetenta och engagerade medarbetare är därmed kommunens viktigaste ambassadörer.

Ekonomiska förutsättningar

Skatteunderlagsutveckling

Skatteunderlag	Budget		Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028	2029
Befolkningsunderlag (antal)	15 363	15 355	15 380	15 390	15 395
Skattesats	22,31	22,21	22,11	22,11	22,11

Kommunens skatteintäkter påverkas främst av skatteunderlagets ekonomiska utveckling nationellt samt befolkningsförändringar. Kommunen använder sig av SKR:s (Sveriges Kommuner och Regioner) prognoser när det gäller utveckling av skatteunderlaget och förändringar i utjämning och statsbidrag.

I budgeten med flerårsplanen grundar sig bedömningen nedan på den senaste skatteunderlagsprognosen från SKR, cirkulär 26:18 (2026-04-29).

Budgeten och flerårsplanen grundar sig på ett ökat invånarantal på 15 invånare under planperioden enligt senaste befolkningsprognos. Den politiska ambitionen är högre och en ökad befolkning i åldern 25-64 år är avgörande för finansiering av den framtida välfärden.

Skatteintäktsberäkningarna baseras på en sänkning av skattesatsen med 10 öre för 2027.

Skatteintäkter

Kommunens skatteintäkter beräknas öka med 1,9 % 2027 jämfört med 2026 års budget. Kommande år beräknas skatteintäkterna öka med 4,4 % respektive 4,0 % per år.

Skatteintäkter	Budget	Budget	Plan	Plan
	2026	2027	2028	2029
Skatteintäkt (mnkr)	953,8	971,1	1 013,8	1 054,4
Skatteintäktsutveckling	2,6%	1,9%	4,4%	4,0%

Kommunalekonomisk utjämning och fastighetsavgift

Vid sidan av skatteintäkterna är det kommunala utjämningsystemet, där den kommunala fastighetsavgiften ingår, en viktig inkomstkälla för kommunen; härifrån kommer cirka 25 % av de totala inkomsterna. För att skapa förutsättningar för alla kommuner och regioner att kunna erbjuda invånare likvärdig service finns ett skatteutjämningsystem i Sverige. Vissa delar av utjämningsystemet innebär att Orust kommun får ta emot bidrag, medan andra delar medför avgifter.

Inkomstutjämnningen kompenserar för olikheter mellan olika kommuners skattekraft, det vill säga skillnaderna i invånarnas genomsnittsinkomst. Varje kommun är garanterad en inkomstnivå som motsvarar 115 % av medelskattekraften i Sverige.

De kommuner som understiger 115 % av medelskattekraften får ett bidrag och de som överstiger betalar en avgift. Orust har en inkomstnivå som understiger 115 % av medelskattekraften i Sverige och är därför bidragsmottagare i inkomstutjämnningen.

Kostnadsutjämnningen ska balansera strukturella behovs- och kostnadsskillnader mellan kommuner, till exempel skillnader i andelen barn eller äldre bland invånarna. Kostnadsutjämnningen består av flera delmodeller, där kommuner med ogynnsam kostnadsstruktur får ett bidrag och de med gynnsam kostnadsstruktur får betala en avgift. Systemet utjämnar inte för skillnader som beror på servicenivå, kommunala avgifter eller politiska ambitioner. Det ska i stället återspeglas i olika skatteuttag.

Inom kostnadsutjämnningen väntas Orust ha högre kostnader än riksgenomsnittet för äldreomsorg och kollektivtrafik och för dessa verksamheter erhåller vi utjämningsbidrag. Inom övriga delmodeller bedöms vi ha lägre kostnader och blir då bidragsgivare. Från 2027 är Orust sammantaget en bidragstagare i kostnadsutjämnningen. Tidigare år har kommunen varit bidragsgivare. Det är framför allt att andelen äldre ökar i högre takt än riket som gör att kommunen går från bidragsgivare till bidragstagare.

Regleringsbidrag/avgift är skillnaden mellan det generella statsbidraget och kommunernas anspråk. Samtliga kommuners utjämningsbidrag jämförs med statens anslagna medel för kommunal utjämning och mellanskillnaden fördelas lika mellan alla kommuner.

LSS-utjämnningen ska jämställa kommunernas kostnader för LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). LSS-utjämnningen ingår inte i det ordinarie kostnadsutjämnningssystemet,

men har samma principiella uppbyggnad. Här avgörs utjämnningen av antalet personer inom kommunen som är brukare av insatser inom LSS. Kommuner med en beräknad strukturell kostnad som överstiger genomsnittet i riket erhåller ett utjämningsbidrag och om tvärtom, så betalar kommunen en avgift. Orust har tidigare varit bidragsmottagare, men är numera bidragsgivare.

Den kommunala fastighetsavgiften innebär att den som äger en fastighet (färdigbyggd) ska betala en avgift baserad på taxeringsvärde. Fastighetsavgiften gäller även fritidshus.

Utjämnning och fastighetsavgift, mnkr	Budget 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Inkomstutjämnning	174,0	190,7	202,0	211,8
Kostnadsutjämnning	-4,9	4,6	18,4	24,1
Regleringsbidrag/-avgift	35,7	39,7	36,5	30,3
LSS-utjämnning	-5,5	-1,5	-1,5	-1,5
Fastighetsavgift	81,2	88,0	88,0	88,0
Summa	280,5	321,6	343,5	352,8
Utveckling utjämnning och fastighetsavgift	9,5 %	14,7 %	6,8 %	2,7 %

Övergripande resursfördelning

Syftet med en övergripande resursfördelningsmodell är att visa på verksamheters förändrade behov utifrån demografiska volymförändringar mellan åren samt att vara ett stöd i arbetet med att fördela kommande års ramar till sektor lärande och omsorg. Resursfördelningen grundar sig på kommunens befolkningsprognos kring befolkningsförändringar och olika beräkningsgrunder. Följande verksamheter ingår:

Sektor omsorg

- Hemtjänst

Sektor lärande

- Förskola
- Fritidshem
- Förskoleklass
- Grundskola årskurs 1-9
- Gymnasium

Volymförändringar inom övriga verksamheter hanteras separat i budgetprocessen eller kopplas till investeringsprocessen med redovisning av ökade driftskostnader till följd av investeringsprojekt.

Den övergripande resursfördelningen till sektor omsorg grundar sig på befolkningsprognos och snittpris från senaste kända data i Kolada. Den övergripande resursfördelningen till sektor lärande bygger på befolkningsprognos och sektorns egna priser för respektive del.

Full kompensation vid volymökning enligt modellen förutsätter att det ekonomiska utrymmet finns och kommunfullmäktige prioriterar det.

Antalet brukare inom hemtjänst bedöms öka med 6-10 personer per år för 2027-2029. Denna ökningstakt förväntas fortsätta fram till 2030, för att därefter minska till cirka 3 personer per år. Detta ger sektor omsorg ett budgettillskott på 2,4 mnkr för 2027, 3,4 mnkr för 2028 och 3,7 mnkr för 2029. Totalt erhåller sektorn 9,5 mnkr under planperioden.

Inom sektor lärande beräknas antalet barn inom förskolan minska med 20 barn från 2026 till 2029. Antal barn inom grundskolan beräknas öka under 2027 och 2028 för att sedan minska 2029. Under hela planperioden väntas en ökning med nära 20 barn inom grundskolan. Antalet elever i gymnasiet beräknas minska med 27 barn under 2027, 9 barn under 2028 för att sedan öka med 18 barn under 2029. Under hela planperioden väntas en minskning med 18 barn. Sammantaget ger detta att sektor lärande får avdrag på 3,0 mnkr för 2027, 2,0 mnkr för 2028 och ett tillskott med 1,6 mnkr för 2029. Totalt får sektorn ett avdrag med -2,7 mnkr under planperioden

Övergripande resursfördelning, förändring mot föregående år, mnkr	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Sektor omsorg, hemtjänst	2,4	3,4	3,7
Sektor lärande	-2,3	-2,0	1,6

Ofördelad budget och beräkning till löpande pris

Kommunstyrelsen har i uppdrag att inom ramen för avsatta medel i budgetposten ofördelad budget, besluta om kompensation till nämnder och sektorer för bland annat pris- och löneökningar, kapitalkostnader samt eventuella mindre justeringar av ramarna i övrigt.

Efter kommunfullmäktiges budgetbeslut justeras ramarna för prisuppräknings för intäkter och övrig förbrukning samt kompensation för indexhöjd lokalhyra, kost och lokalvård. Sektorernas ramar justeras också för kapitalkostnader för aktiverade investeringar. Efter avslutad löneprocess och när nya investeringar aktiveras kompenseras sektorerna för dessa kostnader.

Kommunens löne- och prisökningar budgeteras på en nivå som motsvarar SKR:s bedömning från april 2026 enligt nedan:

	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Personalkostnad (timlön konjunkturlönestatistik)	3,4 %	3,5 %	3,5 %
Övrig förbrukning (PKV)	2,6 %	2,5 %	2,6 %

*PKV – Prisindex för kommunal verksamhet

Tabellen nedan visar beräknat behov jämfört med budget 2026 för lön- och priskompensation, kapitalkostnadsökningar, kompensation för indexhöjning och mindre budgetjusteringar av lokalhyror samt kost och lokalvård till kommunens verksamheter. I potten ingår 4,5 i utvecklingsmedel som majoriteten har möjlighet att fördela under året. Därutöver ingår 1,0 mnkr för ökade fordonskostnader, 0,3 mnkr för ökade livsmedelspriser för kostverksamheten samt 0,2 mnkr för ökad kvalitet på måltider inom äldreomsorgen.

O fördelad budget, mnkr	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Löneökningar 2027-2029	-20,4	-48,9	-78,6
Lokalhyror, inkl. kapitalkostnader	-4,8	-7,3	-9,4
Kost och lokalvård	-2,1	-4,0	-6,0
Ökad kvalitet kost äldreomsorg	-0,2	-0,2	-0,2
Kapitalkostnader utanför lokalhyran	-4,0	-4,8	-5,2
Övrig priskompensation	-7,3	-14,4	-22,1
Ökade fordonskostnader	-1,0	-1,0	-1,0
Utvecklingsmedel	-4,5	-4,5	-4,5
Övriga tekniska justeringar	-0,5	-0,5	-0,5
Summa	-44,7	-85,7	-127,6

Personalomkostnadspålägg

Det interna PO-pålägget (personalomkostnads-pålägg) innehåller såväl arbetsgivaravgifter som avgifter för avtalsförsäkringar och avtalspensioner. SKR har föreslaget en nivå för 2026 på 40,5 %. Kommunens PO-pålägg är 40,0 % för 2026. Vår beräkning visar att det från 2027 kan bibehållas på 40,0 %. SKR föreslår ett preliminärt PO-pålägg på 40,4 % för 2027. Orsaken till att kommunens PO-pålägg är lägre än det SKR föreslår beror på ålderssammansättningen på medarbetarna.

Internränta

SKR ger förslag på internränta för beräkning av kapitalkostnader för (aktiverade) investeringar för att kunna användas i internredovisningen. I februari 2026 rekommenderade SKR en internränta på 2,75 % för 2027. Den föreslagna internräntan bygger på samtliga kommuners genomsnittliga upplåningskostnad. Det är kommunens egna beräkningar som ska ligga till grund för den internränta som sätts i internredovisningen. De senaste beräkningarna indikerar att internräntan ska höjas från 2,75 % under 2026 till 3,0 % för 2027 och därefter en höjning till preliminärt 3,25 % för 2028 och 2029. Det är en effekt av högre marknadsräntor vid omsättning av lån och vid nyupplåning.

Finansiell analys

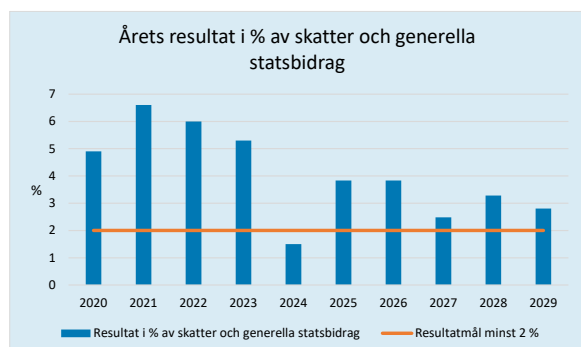
Årets resultat som andel av skatt och generella statsbidrag

Enligt kommunallagen ska kommunens resultat vara positivt. Årets resultat som andel av skatt och generella statsbidrag ska enligt ett av de finansiella målen ligga mellan 2-4 %. Ett positivt resultat bidrar bland annat till ett större utrymme att självfinansiera en normal investeringsvolym (ca 100 mnkr) utan att uppta lån.

Kommunen budgeterar för en resultatnivå under planperioden på i snitt 2,9 %. För 2027 budgeteras resultatnivån till 2,5 %, för att därefter öka till 3,3 % för 2028 och 2,8 % för 2029. Detta innebär att det finansiella målet nås under hela planperioden. De senaste åren har resultatnivån varit högre än 2 %, förutom för 2024 där resultatnivån blev 1,5 %.

Finansiellt långsiktigt mål

Årets resultat för kommunen ska vara positivt och uppgå till 2-4 % av skatter och generella statsbidrag.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning och nettokostnadsutveckling

En viktig förutsättning för att uppnå god ekonomisk hushållning är att det finns en balans mellan löpande intäkter och kostnader. Kostnaderna bör inte utvecklas i en snabbare takt än skatteintäkter och generella bidrag.

Ökningen av nettokostnaderna är procentuellt högre än skatteintäkter och generella bidrag under 2027 och 2029, men för 2028 ökar skatteintäkter och generella bidrag i en snabbare takt än nettokostnaderna.

Skatter, bidrag och nettokostnader	Budget 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Skatter och bidrag* mnkr	1 233	1 293	1 357	1 407
Skatter och bidrag* %	4,1%	4,8%	5,0%	3,7%
Nettokostnad** mnkr	-1 183	-1 243	-1276	-1325
Nettokostnad** %	5,1%	5,1%	2,7%	3,8%

* Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

** Nettokostnad inklusive jämförelsestörande poster

Kommunens nettokostnader beräknas öka mellan 2,7 % och 5,1 % per år och skatteintäkter och generella bidrag mellan 3,7 % och 5,0 % per år. Över hela planperioden ökar intäkterna mer än nettokostnaderna.

Kommunalskatt

Kommunalskatten uppgår till 22,21 kr för 2026. I budget och flerårsplan för perioden 2027-2029 sänks skattesatsen med 10 öre från 2027 till 22,11 kr. Under åren 2019-2026 har skattesatsen sänkts med totalt 1 krona och 40 öre för att kommunen ska närma sig den nivå som kringliggande kommuner ligger på.

Soliditet

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme och visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med egna medel. Ju högre soliditet, desto mindre skuldsatt är kommunen. Förändringen i detta nyckeltal är beroende av investeringstakt, nyupplåning, andra skuldförändringar samt det ekonomiska resultatet. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning.

Finansiellt långsiktigt mål

Kommunens soliditet (inklusive pensions-skulld som uppstått före 1998) ska svagt öka för att värdesäkra det egna kapitalet och säkerställa att vi klarar det framtida pensionsåtagandet.

Kommunfullmäktige har i riktlinjerna för god ekonomisk hushållning angett att kommunens soliditet inklusive pensions-skulld som uppstått före 1998 ska svagt öka för att värdesäkra det egna kapitalet och säkerställa att vi klarar det framtida pensionsåtagandet. I bokslut 2025 var soliditeten inklusive pensions-skulld som uppstått före 1998 16,5 %. Under 2026 förväntas soliditeten öka ytterligare till följd av det höga resultatet. I kommande budget och flerårsplan bedöms soliditeten öka för alla år i planperioden. Under 2027 förväntas pensions-skulden som uppstått före 1998 minska, vilket gör att soliditeten ökar. Snittet i Västra Götaland ligger runt 25 %.

	Budget 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Soliditet				
Soliditet	26,5%	28,9%	28,6%	28,5%
Soliditet inkl. pensions-skulld som uppstått före 1998	16,0%	19,3%	19,9%	20,5%

Självfinansieringsgraden av investeringarna

Självfinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med egna medel (årets resultat plus avskrivningar).

Är självfinansieringsgraden minst 100 % innebär det att kommunen kan självfinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året och behöver inte låna till investeringarna.

Finansiellt långsiktigt mål

Kommunens självfinansieringsgrad av investeringarna ska uppgå till minst 45 %.

Under kommande planperiod och efterföljande år står kommunen inför stora investeringar, framför allt inom den taxefinansierade VA-verksamheten. Dessa investeringar utgår från den beslutade VA-planen. Det är inte rimligt att den skattefinansierade verksamheten ska finansiera de taxefinansierade investeringarna. Därför kommer nyupplåning och en ökning av låneskulden att bli nödvändig.

Ett av kommunens tre finansiella mål är att kommunen ska finansiera minst 45 % av investeringarna själv. Trots en hög investeringsvolym uppnås självfinansieringsgraden för alla tre åren i planperioden. För att klara finansieringen under planperioden väntas en nyupplåning krävas med 325 mnkr.

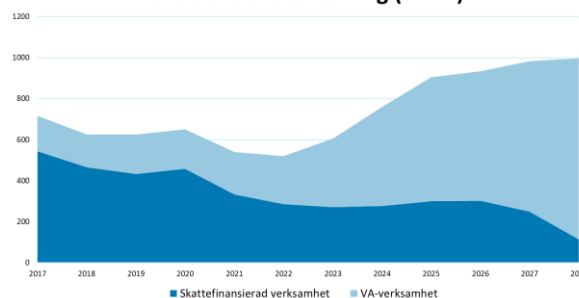
Självfinansieringsgraden av investeringar	Budget 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Investeringsvolym, mnkr	200	250	250	250
Självfinansieringsgraden av nettoinvesteringar, %	51,0%	45,6%	54,1%	55,2%

Låneskuld

Låneskulden avgörs av investeringstakt och behov av nyupplåning. Samtliga lån finns hos Kommuninvest. Risken sprids genom att lånen har olika förfallodagar och rörlig eller fast ränta. Kommunen har inga derivat för att säkra ränteriskerna.

Under planperioden beräknas låneskulden öka genom nyupplåning på 325 mnkr. Låneskulden beräknas till 1 148 mnkr vid planperiodens slut. Mer än hälften av låneskulden tillhör den affärsdrivande verksamheten, främst VA. Mot bakgrund av kommande års höga investeringsnivåer inom vatten och avloppsverksamheten, kommer den andelen att markant öka och utgöra större delen av låneskulden.

Låneskuldens utveckling (mnkr)

Pensionsåtaganden

Kommunens totala pensionsförpliktelser inklusive löneskatt uppgick 2025 till 477,3 mnkr (472,6 mnkr 2024).

Det höga prisbasbeloppet under 2023 och 2024 medförde höga pensionskostnader. De höga inflationsnivåerna, som påverkar prisbasbeloppet, har nu sjunkit, vilket medför lägre pensionskostnader. Enligt KPA:s prognos är bedömningen att inflationen kommer att vara under 1 % för 2026 och 2027, för att därefter öka till omkring 3 %. Ökningen efter 2027 beror bland annat på att den tillfälligt sänkta matmomsen upphör vid årsskiftet 2027. Pensionskostnaden bedöms minska med 1,0 mnkr till 73 mnkr för 2027 för att därefter åter öka till en kostnadsnivå om ca 81–88 mnkr per år inklusive finansiella kostnader.

Pensionsförpliktelser som redovisas inom linjen bland ansvarsförbindelser på balansräkningen avser skulden som är upparbetad före 1998. Med den prognos som kommunen beställt från vårt pensionsbolag KPA framgår att ansvarsförbindelsen kommer att minska med 12,1 mnkr till 227,9 mnkr under 2027 för att därefter minska med ca 8 mnkr per år under kommande år.

Åtagandet för den avgiftsbestämda pensionen som återfinns inom avsättningar beräknas minska med 3,8 mnkr till 203,4 mnkr under 2027. Under 2028 förväntas den vara oförändrad för att sedan öka med 3,6 mnkr under 2029. Skuld för både ansvarsförbindelsen och avsättningarna, förväntas minska med 16,0 mnkr, från 447,3 mnkr år 2026 till 431,3 mnkr år 2027, för att 2029 ha minskat till 419,5 mnkr.

Borgensåtaganden

Stora borgensförbindelser kan betyda väsentlig finansiell risk för kommunen i form av övertagande av lån. Kommunfullmäktige beslutar om borgen och garantier till förmån för stiftelser, föreningar och andra externa parter. Kommunen hade totala borgensåtaganden på 445,2 mnkr vid utgången av 2025 (413,4 mnkr 2024). Stiftelsen

Orustbostäder utgör större delen av borgensåtagandet om 409,6 mnkr inom en beviljad ram på 500 mnkr. Det näst största borgensåtagandet är till Kooperativa hyresrättsföreningen BORust för byggnation av ett trygghetsboende. Vid utgången av 2025 hade föreningen lånat 32,5 mnkr inom ett beviljat borgensåtagande på 137 mnkr. Waldorf-fastigheter hade en nyttjad borgen om 2,6 mnkr vid utgången av 2025.

Likviditet

Kassalikviditet mäter betalningsförmågan på kort sikt. Normalt eftersträvas ett riktvärde på 100 %, vilket innebär att de likvida medlen är lika stora som de kortfristiga skulderna. Kassalikviditeten uppgick 2025 till 111 % (109 % 2024) vilket innebär att kortfristiga skulderna var lägre än de likvida medlen och kortfristiga fordringarna. En kassalikviditetsnivå över 60 % anses utgöra en trygg betalningsberedskap på kort sikt. Budgeten har lagts så att kommunen har tillräckligt med likvida medel för den löpande verksamheten under åren.

Kassalikviditeten är hög under hela planperioden. Kommunen har därmed en god likviditet, och har dessutom bra möjligheter att förstärka den ytterligare om det skulle behövas genom utnyttjande av en checkräkningskredit på 30 mnkr.

Kassalikviditet	Budget	Budget	Plan	Plan
	2026	2027	2028	2029
Omsättningstillgångar/ kortfristiga skulder	101%	106%	106%	106%

Utvärdering av ekonomisk ställning

Budgeten är upprättad i enlighet med de riktlinjer som antagits för god ekonomisk hushållning. Snittet för resultatnivån överstiger 2 % för alla år och soliditeten förbättras. Självfinansieringsgraden av investeringarna uppfylls över hela planperioden. Kommunens låneskuld ökar på grund av höga investeringsnivåer under hela planperioden.

Den ekonomiska utvecklingen för kommunen har de senaste åren varit mycket god, tack vare en ökning av skatteintäkter och statsbidrag. Kommunens soliditet har de senaste tio åren successivt förbättrats från -10 % (år 2015) till de senaste sex åren positiva värde på 15-16 %. Det har varit möjligt genom positiva resultat, viss amortering av låneskulden och delvis självfinansiering av investeringarna. Budget 2027 är soliditeten på en nivå över 19 %. Men i jämförelse med andra har kommunen fortfarande en låg

soliditet. Snittet bland kommunerna i Västra Götaland ligger runt 25-28 %. Att Orust har en lägre soliditet beror på att Orust har lånefinansierat en större andel av tillgångarna än övriga.

Stiftelsen Orustbostäder som ingår i koncernen har haft en stabil ekonomi med överskott de senaste åren. Det är dock inga högre nivåer som kan finansiera kommande nybyggnation, utan nyupplåning fordras.

De avgiftsfinansierade verksamheterna har genomfört omfattande investeringar och står samtidigt inför fortsatt stora behov, drivet av lagkrav och underhåll. I kombination med självkostnadsprincipen innebär detta ett behov av höjda taxor.

Orusts skattesats var för några år sedan bland de högsta i Sverige. Den är fortfarande högre än många kommuner i Västra Götaland, men beräknas vara bland de sex lägsta i Fyrbodalen efter planerad skattesänkning med 10 öre. Trots planerad skattesänkning kommer skattesatsen fortfarande vara högre än snittet i Västra Götaland som ligger en bit under 22 kronor. Det innebär att kommunen bedriver en dyrare verksamhet än andra i närområdet.

I jämförelse med andra kommuner har nettokostnadsavvikelsen under de senaste åren minskat inom flera större verksamheter, såsom grundskola, äldreomsorg, LSS samt individ- och familjeomsorg. År 2024 vände dock trenden för alla utom individ och familjeomsorgen som fortsatte att sänka sin nettokostnadsavvikelse. Nettokostnadsavvikelsen pekar på avvikelsen mellan kommunens faktiska kostnader och de förväntade kostnaderna utifrån vår struktur. Resultatet för individ och familjeomsorgens utveckling är ett tecken på att verksamheten blivit mer effektiv och genomfört ett långsiktigt och stabilt omställningsarbete. Dock ska nämnas att förskola, grundskola samt individ och familjeomsorgen är dyrare än vad som förväntas utifrån Orusts struktur. Däremot gymnasieskolan och äldreomsorgen är billigare än vad som förväntas. Det innebär att Orust har en högre eller lägre ambitionsnivå och/eller effektivitet än vad som förväntas.

Det kan i sammanhanget också noteras att på Orust är det en lägre andel av invånarna som har insatser enligt LSS, någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, bor i särskilt boende eller har hemtjänst än genomsnittet för alla kommuner.

Om andelen skulle öka skulle behovet av kompetens och ekonomiska resurser öka markant.

Den största utmaningen i närtid är de demografiska behoven som ökar på grund av fler äldre och minskar på grund av färre barn, samtidigt som vi får en lägre andel invånare i arbetsför ålder. För att bibehålla en god ekonomisk hushållning och för att möta framtidens demografiska utmaningar samt ökade driftkostnader till följd av en hög investeringsnivå under en lång tid, krävs fortsatta effektiviseringar, smarta arbetssätt och fokus på ambitionsnivåer och prioriteringar.

Budgeterat balanskravsresultat

Balanskravet är kommunallagens regelverk för krav på ekonomisk balans mellan intäkter och kostnader. Om kostnaderna är större än intäkterna ett enskilt räkenskapsår uppstår ett underskott som ska återställas inom de tre påföljande åren. Balanskravet avser enbart kommunen, inte koncernen. Vid avstämning mot balanskravet ska bland annat realisationsvinster räknas bort.

Kommunen uppfyller balanskravet under hela planperioden. Det finns inga negativa balanskravsresultat att återställa.

Enligt kommunens riktlinjer för resultatreserv får total avsättning uppgå till 5 % av skatter och bidrag. Den tidigare resultatutjämningsreserven avvecklas när resultatreserven uppnår 40 mnkr eller senast år 2033. När reserven får användas framgår av de egna riktlinjerna och den beräknas avvecklas enligt riktlinjerna i samband med bokslut 2027. Reserverna redovisas som en del av eget kapital. Reservering eller disponering av medel redovisas i balanskravsutredningen och påverkar inte resultaträkningen.

Efter 2025 års bokslut finns det 34,9 mnkr i resultatreserven och 76,7 mnkr i resultatutjämningsreserven, sammantaget 111,6 mnkr.

Varken reservering eller disponering från reserverna är planerad under planperioden.

Balanskravsutredning mnkr	Budget 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Årets resultat	24,8	32,1	44,6	39,5
Reducering av samtliga realisationsvinster	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	24,8	32,1	44,6	39,5

Räkenskaper

Resultatbudget

Resultatbudgeten visar de totala intäkterna och kostnaderna för kommunens samtliga nämnder och verksamheter. Av resultatbudgeten framgår också skatteintäkter, statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning samt finansiella intäkter och kostnader. Summan av samtliga poster summerar till årets resultat. Till skillnad från driftsbudgeten innehåller resultatbudgeten inga interna poster (affärsbändelser inom och mellan sektorer).

mnkr	Budget	Budget	Plan	Plan
	2026	2027	2028	2029
Verksamhetens intäkter	250	271	279	287
Verksamhetens kostnader	-1 355	-1 432	-1 464	-1 513
Avskrivningar	-77	-82	-91	-98
Jämförelsestörande poster	0	0	0	0
Verksamhetens nettokostnader	-1 183	-1 243	-1 276	-1 325
Skatteintäkter	953	971	1 014	1 054
Generella statsbidrag och utjämning	281	322	344	353
Verksamhetens resultat	51	60	81	82
Finansiella intäkter	3	3	3	3
Finansiella kostnader	-29	-31	-40	-46
Resultat efter finansiella poster	25	32	45	39
Extraordinära intäkter	0	0	0	0
Extraordinära kostnader	0	0	0	0
Årets resultat	25	32	45	39

Balansbudget

Balansbudgeten visar planen för hur kommunens tillgångar förändras och hur de finansieras. Det egna kapitalet utgör kommunens förmögenhet och definieras som tillgångar minus avsättning och skulder. Tillgångarna ökar i takt med att kommunen investerar i lokaler, anläggningar och infrastruktur samt minskar i takt med avskrivningarna. Det egna kapitalet ökar med årets resultat. De långfristiga skulderna ökar genom upplåning.

Mnkr	Budget	Budget	Plan	Plan
	2026	2027	2028	2029
Anläggningstillgångar	1 992	2 047	2 198	2 350
Bidrag till infrastruktur	10	10	9	9
Omsättningstillgångar	311	310	310	310
SUMMA TILLGÅNGAR	2 313	2 367	2 517	2 668
Eget kapital	613	684	721	760
Avsättningar	194	211	210	211
Skulder	1 506	1 472	1 587	1 697
- varav långfristiga lån	962	923	1 038	1 148
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	2 313	2 367	2 517	2 668
Poster inom linjen				
Ansvarsförbindelse pensionsförpliktelser	242	228	220	212
Borgensåtagande	549	576	611	646

Kassaflödesbudget

Från resultatbudgeten överförs årets resultat och avskrivningar till kassaflödesanalysen. Denna visar samtliga in- och utbetalningar avseende den löpande verksamheten, investerings- och exploateringsverksamheten samt finansieringsverksamheten. Av kassaflödesanalysen framgår också förändringen av de likvida medlen från årets början till årets slut. Med likvida medel menas kommunens bankkonto, kontanta medel samt kortfristiga placeringar.

Mnkr	Budget 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Finansieringsbehov				
Investeringar	-200	-250	-250	-250
Försäljning	0	0	0	0
Summa investeringar	-200	-250	-250	-250
Finansiering				
Medel från den löpande verksamheten	142	151	135	140
Utbetalning avsättningar	0	0	0	0
Nyupplåning	58	99	115	110
Amortering lån	0	0	0	0
Minskning kortfristiga lån	0	0	0	0
Summa finansiering	200	250	250	250
Årets Kassaflöde	0	0	0	0
Likvida medel vid årets början	25	25	25	25
Likvida medel vid årets slut	25	25	25	25

Driftsbudget och politiska prioriteringar

Driftsbudget

Överst i driftsbudgeten visas de ekonomiska ramarna för kommunens verksamheter och sektorer under budgetperioden. Till skillnad från kommunens resultaträkning innehåller driftsbudgeten interna poster (affärshändelser inom och mellan sektorer).

Sektorernas budgetramar har sin utgångspunkt från tidigare beslutad budget för 2026. Justeringar har sedan gjorts till följd av politiska prioriteringar som kan innebära både satsningar som neddragningar.

Mnkr	Budget 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Politisk verksamhet	-14,9	-15,7	-15,7	-16,2
Sektor ledning och verksamhetsstöd	-88,6	-92,7	-92,7	-92,7
Sektor lärande	-447,8	-475,4	-473,4	-475,0
Sektor omsorg	-490,1	-528,5	-531,9	-535,6
Sektor samhällsutveckling	-91,4	-105,5	-105,5	-105,5
Affärsdrivande Vatten och avlopp	0,0	0,0	0,0	0,0
Affärsdrivande Avfall	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
O fördelad budget (lön, pris, kap, hyra, lokalv, kost)	-66,9	-45,7	-85,7	-127,6
Utökade ramar - ökad internränta			-2,2	-1,6
Summa nämndsverksamhet	-1 200,7	-1 264,3	-1 307,9	-1 355,0
Pensionskostn/skuldförändring avseende semesterlön/arbetsgivaravgifter	-13,6	-14,7	-17,0	-20,9
Försäljning fastigheter, mark	0,0	0,0	0,0	0,0
Avgår interna poster	31,8	46,5	49,0	51,2
Summa nettokostnad	-1 182,5	-1 232,5	-1 275,9	-1 324,8
Skatteintäkter	952,8	971,1	1 013,8	1 054,4
Generella statsbidrag	280,5	321,6	343,5	352,8
Finansiella intäkter	5,8	7,5	7,5	7,5
Finansiella kostnader	-33,6	-35,4	-44,1	-50,2
Avgår interna finansiella intäkter	-2,8	-4,5	-4,5	-4,5
Avgår interna finansiella kostnader	4,6	4,3	4,3	4,3
Resultat	24,8	32,1	44,6	39,5

Politiska prioriteringar

Nedanstående förändringar utgår från budgetram 2026 och gäller från 2027 om inget annat anges.

Valnämnden får en minskad budgetram om 0,75 mnkr från och med 2027, till följd av att medel för genomförandet av det allmänna valet 2026 återförs.

Ett nytt avtal för **överförmyndarverksamheten** träder i kraft i samband med en ny mandatperiod, vilket medför ökade kostnader om 0,1 mnkr från 2027. I tidigare budgetbeslut har budgeten felaktigt minskats från år 2027. Detta justeras nu.

Sektor ledning och verksamhetsstöd tillförs en utökad budgetram på 0,4 mnkr från år 2027 för att stärka arbetet med cybersäkerhet utifrån ny lagstiftning. Kommunen erhåller samma summa som ett generellt statsbidrag vilket överförs till sektorn för att finansiera ökade kostnader till

följd av NIS2 och CER-direktivet. Från och med 2027 utökas målgruppen för fritidskort i kollektivtrafiken till att även omfatta ungdomar i högstadiet. Kortet gäller under sommar- och jullov och finansieras genom en egenavgift om 300 kr per kort samt ett budgettillskott om 0,1 mnkr.

Sektor lärande får sammantaget en utökad budget på 1,5 mnkr från år 2027. Inom den övergripande resursfördelningsmodellen som bygger på förändrad demografi ges sektorn en minskad budgetram från 2027 om -2,3 mnkr på grund av färre barn i förskolan och grundskolan. Från 2028 minskas budgetramen ytterligare med -2 mnkr av samma anledning, men från 2029 får sektorn istället en utökad budgetram på 1,6 mnkr då framför allt antalet barn inom gymnasiet ökar. Från 2027 tillförs en utökad budgetram på 1,2 mnkr till ökad bemanning inom förskolan,

vilken är den sista delen i en satsning på totalt 3,1 mnkr.

Utöver ovanstående får sektorn också en utökad budgetram om totalt 2,4 mnkr. Tillskottet består av ett större samt flera mindre generella statsbidrag som tillfaller kommunen till följd av nya reformer och lagändringar inom sektorn. Samtidigt minskar det riktade statsbidraget till sektorn, det så kallade kunskapsbidraget, från och med 2027.

Sammantaget innebär tillskottet från generella statsbidragen inte någon ökning av den totala finansieringen för sektorn, utan snarare en omfördelning av befintliga statsbidrag. Genom att bibehålla nuvarande finansiering ges sektorn möjlighet att, inom ramen för sitt omställningsarbete, hantera nya lagkrav och samtidigt arbeta vidare med att använda resurserna på ett effektivare sätt.

Sektorena lärande, samhällsutveckling och omsorg samarbetar kring tjänsten som SSPF-koordinator (Skola, Socialtjänst, Polis och Fritid). SSPF är ett brotts- och drogförebyggande arbete som utgår från samverkan kring grupper och individer. För att säkerställa ett fortsatt samarbete och förebyggande arbete tillförs sektorn en delfinansiering av tjänsten på 0,3 mnkr.

Sektor omsorg får sammantaget en utökad budgetram om 10 mnkr från och med 2027, vilket består av flera delar.

Inom den övergripande resursfördelningsmodellen, som baseras på demografiska förändringar och ett ökat antal brukare inom hemtjänsten, tillförs sektorn 2,4 mnkr från 2027. Därefter tillkommer ytterligare 3,4 mnkr 2028 och 3,7 mnkr från och med 2029. Sammantaget innebär detta en förstärkning om totalt 9,5 mnkr under planperioden för att möta ökade volymer inom hemtjänsten.

Nybyggnationen av ett nytt LSS-boende väntas stå färdigt under 2027. För att finansiera den nya verksamheten tillförs sektorn 3 mnkr från och med år 2027, utöver de 5 mnkr som tillfördes i budget 2026. Därutöver tillförs sektorn 0,4 mnkr för att förstärka stödfunktioner kopplade till boendet, såsom rehabilitering samt hälso- och sjukvårdsinsatser.

Utöver ovanstående tillskott tillförs sektorn 1,2 mnkr från och med 2027 för att möta ett ökat antal brukare inom personlig assistans.

Liksom sektor lärande står även sektor omsorg inför flera nya reformer och lagförändringar. För att möta dessa tillförs sektorn 3 mnkr från och med 2027. Tillskottet avser bland annat införandet av språkrav inom äldreomsorgen, aktivitetskravsreformen inom ekonomist bistånd samt del av finansiering för en ny tjänst som medicinskt ansvarig för rehabilitering. Kommunen har samtidigt erhållit generella statsbidrag kopplade till dessa förändringar.

Ett nytt trygghetsboende för äldre startar, vilket medför ett tillskott om 0,3 mnkr för en utökad trygghetsvård.

Sektor samhällsutveckling tillförs sammantaget en utökad budgetram om 4 mnkr från och med 2027. Utökningen består av flera delar.

Huvuddelen av utökningen avser ökade kostnader inom räddningstjänstverksamheten, motsvarande 2,8 mnkr, till följd av att kommunen ansluts till Fyrbodals räddningstjänstförbund. Kostnadsökningen avser ett tillägg utöver medlemsavgiften och utbildnings-insatser. Dessa kostnader beräknas avta successivt under mandatperioden.

Sektorn får 0,3 mnkr för att sköta Svanesunds kommunala badplats, 0,3 mnkr för att sköta drift och service av reservkraftverk och 0,3 mnkr för delfinansiering av en gemensam SSPF-koordinator tillsammans med sektor lärande och omsorg.

Sektorn behåller även budgetmedel från 2026 för att finansiera kostnader under 2027 avseende lantmåteriförrättningar och markersättning i samband med övergång till kommunalt huvudmannaskap. Budgeten uppgår till 0,6 mnkr och återlämnas 2028.

Inom potten **ofördelad budget** finns utrymme för årlig kompensation till sektorerna avseende bland annat förändrade kapitalkostnader samt löne- och prisökningar.

Från och med 2027 avsätts dessutom 4,5 mnkr i utvecklingsmedel med anledning av den nya politiska plattformen. Inom dessa medel ingår även en buffert för förändringar inom skolskjutstrafiken.

Vidare avsätts 0,5 mnkr för att möta ökade livsmedelskostnader samt höja kvaliteten på måltiderna inom äldreomsorgen. Därutöver avsätts 1 mnkr för ökade fordonskostnader.

Sektorernas ramförändringar mellan åren

Ramförändringar mnkr	2027	2028	2029
Politisk verksamhet			
Ingående budget	16,5	15,7	15,7
Budget 2024-2026 allmänt val 2026 återlämnas	-0,8		
Budget 2025-2027 nytt avtal överförmyndarverksamhet	-0,1		
Budget 2027-2029 nytt avtal överförmyndarverksamhet	0,1		
Ny budgetram	15,7	15,7	15,7
Sektor ledning och verksamhetsstöd			
Ingående budget	92,2	92,7	92,7
Budget 2027-2029 genomförande av NIS2- och CER-direktivet	0,4		
Budget 2027-2029 busskort högstadieelever lov	0,1		
Ny budgetram	92,7	92,7	92,7
Sektor lärande			
Ingående budget	473,8	475,4	473,4
Volymförändring övergripande resursfördelningsmodell	-2,3	-2,0	1,6
Budget 2026-2028 ökad personaltät förskolan	1,2		
Budget 2027-2029 reglering av lärares undervisningstid	1,9		
Budget 2027-2029 stärkt trygghet och studiero i skolan	0,2		
Budget 2027-2029 mobilförbud i skolan	0,1		
Budget 2027-2029 skolor mot brott	0,1		
Budget 2027-2029 skärpta villkor för friskolor och statistikinsamling för resultatutveckling i skolan	0,1		
Budget 2027-2029 SSPF-koordinator	0,3		
Ny budgetram	475,4	473,4	475,0
Sektor omsorg			
Ingående budget	518,2	528,5	531,9
Volymförändring övergripande resursfördelningsmodell	2,4	3,4	3,7
Budget 2026-2028 ny gruppbostad	3,0		
Budget 2027-2029 volymökning personlig assistans	1,2		
Budget 2027-2029 volymökning rehab/HSL-insats LSS-boende	0,4		
Budget 2027-2029 medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR)	0,5		
Budget 2027-2029 språkkrav inom äldreomsorgen	0,2		
Budget 2027-2029 aktivitetskrav ekonomiskt bistånd	2,3		
Budget 2027-2029 trygghetsvård Borust	0,3		
Ny budgetram	528,5	531,9	535,6
Sektor samhällsutveckling			
Ingående budget	101,5	105,5	105,5
Budget 2027-2029 Räddningsförbund, inkl. utbildningsskuld	2,8		
Budget 2027-2029 övertagande av kommunal badplats	0,2		
Budget 2027-2029 driftansvar reservkraft	0,2		
Budget 2027-2029 SSPF-koordinator	0,3		
Budget 2027-2029 lantmäteri- och markersättningar enskilt huvudmannaskap	0,6		
Ny budgetram	105,5	105,5	105,5

Affärsdrivande verksamheter

Affärsdrivande verksamhet finansieras i huvudsak genom avgifter i stället för skatteintäkter. I undantagsfall kan verksamheten även tillföras skattemedel. Syftet är inte att generera vinst, utan att uppnå kostnadstäckning genom avgifterna, en så kallad självkostnadsprincip.

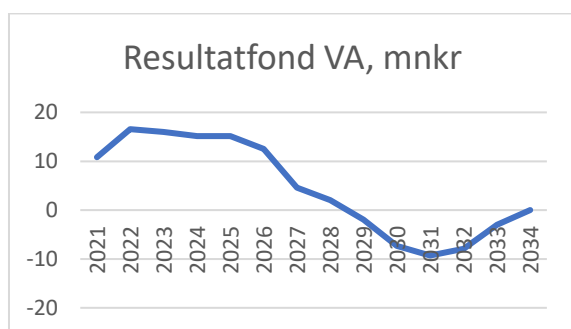
Beslut om taxor och avgifter tas i separata ärenden i kommunfullmäktige.

Ekonomisk översikt mnkr	Bokslut 2025	Budget 2026	Prognos april 2026
Verksamhetens intäkter	93	85	88
Verksamhetens kostnader	-73	-87	-92
Finansnetto	-9	2	2
Årets resultat	-11	0	-2
Resultatfond	26	26	24

Vatten och avlopp

Under perioden 2027-2029 står VA-verksamheten inför stora kostnadsökningar i form av kapitalkostnader (avskrivning och ränta). År 2026 aktiverades ombyggnationen av Ellös reningsverk och VA-länk väst, vilka medförde ökade kapitalkostnader på cirka 14 mnkr. Om arbetet fortlöper utan förseningar så kommer VA-ledningen vid Hals-Skogslyckan att aktiveras år 2027. För investeringen i reningsverket finns det en investeringsfond på 22 mnkr som kommer att återföras under reningsverkets beräknade ekonomiska livslängd. Det minskar kapitalkostnaderna med 0,7 mnkr per år.

Verksamheten har även en upparbetad resultatfond som kommer att användas under några år framöver. Nedan visas ett diagram över hur resultatfonden kan utvecklas under de kommande åren. Den bygger på de genomförda och planerade investeringarna som kräver taxehöjningar.

Under perioden finns det ett behov av att höja taxan med cirka 10 % per år mellan åren 2027-2031 för att sedan trappa ner de årliga höjningar av taxan från år 2032. Kommunen ligger i framkant vad gäller VA-utbyggnaden med nyrenoverat reningsverk och med nya överföringsledningar mellan de större orterna

samt planer på ett nytt vattenverk. När dessa investeringar är genomförda återstår ett främst underhållsbehov och en betydligt lägre investeringsnivå än vad som förbrukas mellan åren 2020-2030.

Avfall

Ekonomisk översikt mnkr	Bokslut 2025	Budget 2026	Prognos april 2026
Verksamhetens intäkter	74	74	76
Verksamhetens kostnader	-67	-75	-72
Finansnetto	-1	0	0
Årets resultat	6	-1	4
Hushållskollektiv	6	0	5
Verksamhetskollektiv	0	0	0
Äldre deponier	-1	-1	-1
Resultatfond hushållskollekt	7	7	12

Just nu pågår den största förändringen av avfallshantering i Sveriges historia. Det har inneburit ändrade förutsättningar för utformningen av avfallstaxan. Kostnadsbilden har också förändrats. Kostnader för behandling och hantering har i många fall ökat, bland annat beroende på nya skatter, högre miljökrav och nya tjänster. Avfallstaxan kommer med all sannolikhet behövas höjas framöver för att möta bland annat ökande miljökrav och förändrad lagstiftning. Införande av fastighetsnära insamling ska påbörjas under 2027 och därför har verksamheten som avsikt att inte göra några större förändringar av taxan till 2027. Indexjustering av taxan 2027 kan dock bli aktuell.

Investeringsbudget

En investering är en anskaffning av en fysisk anläggningstillgång eller en immateriell anläggningstillgång där vissa kriterier ska vara uppfyllda, bland annat att den ekonomiska livslängden överstiger tre år. Exempel på fysisk anläggningstillgång är investeringar i byggnader, gator, vägar och ledningar. Exempel på immateriell anläggningstillgång är systemlicenser eller uppsättning av ett IT-system med hjälp av konsulter.

Investeringsnivå, mnkr

	Budget 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Totalt	200	250	250	250
Varav cirka affärsdrivande verksamhet	120	150	150	150

Kommunfullmäktige fastställer investeringsramar för kommande budgetår samt de två efterföljande planeringsåren. Den totala investeringsramen avgörs av de finansiella målen.

Investeringsbudgeten som kommunfullmäktige beslutar om redovisas på projektnivå för större projekt som överstiger 5 mnkr och investeringsportföljer. De större projekten i investeringsbudgeten planeras att starta under planperioden, men vilket år investeringsutgifter infaller och med vilken totalram avgörs i beslutspunkter enligt projektmodellen. Till grund för planering av investeringar finns bland annat VA-plan, bostadsförsörjningsplan, cykelstrategi, lokal-försörjningsplan samt digitaliseringsplaner.

Mer information om strukturen för investeringar finns under rubriken planerings- och uppföljningsprocessen.

Ungefär 100 mnkr är en nivå på investeringar som kommunen kan finansiera med egna medel utan att behöva låna till. Under perioden 2011-2022 hade kommunen i snitt ca 100 mnkr/år. Från 2023 och framåt är investeringsnivåerna betydligt högre, vilket innebär att kommunen behöver låna pengar för att finansiera investeringarna. En hög investeringsnivå innebär inte bara högre avskrivnings- och räntekostnader utan vanligtvis också andra ökade driftkostnader som kräver utrymme i kommunens driftbudget.

Av den totala investeringsramen avser mer än hälften investeringar i affärsdrivande verksamhet, det vill säga vatten- och avloppsverksamheten samt avfallsverksamheten. Det är också i huvudsak till dessa verksamheters investeringar som den externa nyupplåningen finansierar.

Projekt över 5 mnkr

1. Beslutade och startade projekt

Affärsdrivande investeringar

- VA-länk öst-väst Varekil-Ellös
- Nytt vattenverk
- Ombyggnad Ellös avloppsreningsverk

Skattefinansierade investeringar

- Grubbostad LSS i Henån
- Renovering Södra Strandvägen 19

2. Underhåll och reinvesteringar

Affärsdrivande investeringar

- Nytt verksamhetsområde Kärिंगön

3. Nya investeringsbehov

Affärsdrivande investeringar

- VA-exploatering i Varekil
- Åtgärder inom avfallsverksamheten inför övergång till fastighetsnära insamling av förpackningar såsom fordon, personalbyggnad och kärl.

Skattefinansierade investeringar

- Nybyggnation grubbostad LSS
- Nybyggnation särskilt boende
- Renovering räddningsstationer
- Utveckling av kulturhuset Kajutan
- Cykelväg Färjevägen Svanesund

Investeringsportföljer

Affärsdrivande investeringar

- VA-underhåll 10 mnkr

Skattefinansierade investeringar

- Fastighetsunderhåll 8 mnkr
- Verksamhetsanpassningar i fastigheter 1,5 mnkr
- Energiåtgärder i fastigheter 1,5 mnkr
- Cykelvägar, ej Trafikverkets 3 mnkr
- Hamnverksamhet 3 mnkr
- IT-infrastruktur 2-2,5 mnkr
- Attraktiva samhällen 4 mnkr
- Mindre investeringar i sektorerna 4 mnkr

Exploateringsbudget

Med markexploatering avses åtgärder för att anskaffa, bearbeta och iordningställa råmark för att kunna bygga bostäder, affärer, kontor eller industrier. I markexploateringsverksamheten ingår därmed också att bygga kompletterande gemensamma anordningar som gator, grönområden samt elanläggningar med mera.

Kommunen arbetar med ett flertal exploateringsprojekt för att säkerställa bostads- och industrimarksförsörjningen framöver.

Framtagande av tomter för försäljning genom exploateringsprojekt består av olika faser. Kommunen har valt att följa upp exploateringsprojekten utifrån fyra faser, planering och förstudie, projektering, genomförande och försäljning.

Planerings- och förstudie: Här arbetar kommunen med att ta fram översikts- och detaljplaner samt göra utredningar för exempelvis arkeologi. Alla utgifter och inkomster i denna fas ska redovisas i resultaträkningen. Budget för arbete kring detta ligger i sektor samhällsutvecklings driftbudget. Budgeten för detaljplaner för exploateringsprojekt till cirka 2,5 mnkr.

Projektering: Nu är det bestämt vad som ska byggas eller konstrueras och utgifterna för projekteringar redovisas främst i investeringsprojekt på balansräkningen. I denna fas omklassificeras även eventuellt mark till exploateringsområdet från markreserv. Budget för arbete i denna fas ligger främst i investeringsbudgeten för perioden.

Genomförande: Flera investeringsprojekt kan pågå samtidigt inom respektive exploateringsområde, genom att det exempelvis byggs vägar, belysning, gång- och cykelvägar. Utgifter som inte får klassificeras som anskaffningsvärde för tomten på balansräkningen redovisas som kostnad i resultaträkningen (driftskostnad). Budget för nödvändiga investeringar finns i investeringsbudgeten, som återfinns i balansbudget och kassaflödesbudgeten där exploateringsbudget för arbete med mark för iordningställande av tomter finns.

Investeringar inom avgiftsfinansierade verksamheten Vatten och avlopp ska hanteras som eget redovisningsobjekt och ska bära sina egna investeringar. Klassificering av utgifter görs både till balansräkningen och resultaträkningen i genomförandefasen.

Försäljning: här redovisas försäljningsinkomster per tomt med avdrag för anskaffningsvärdet för tomten samt eventuella försäljningsomkostnader. Redovisning av tomtförsäljning och markanvisningar redovisas i resultaträkningen som försäljning fastigheter, mark och tomter.

I de flesta exploateringsprojekt befinner sig verksamheten just nu i planerings- och förstudiefasen. Men några projekt har också gått vidare i genomförandefasen och försäljningsfasen.

Prioriterade exploateringsprojekt

Under 2027 är det följande områden som prioriteras utan prioriteringsordning:

- Svanesund centrum södra – antagande av detaljplan samt markanvisning av byggrätter.
- Henån centrum södra - Detaljplan antas. Därefter påbörjas genomförande.
- Åvägen Henån – Detaljplan antagen. Byggnation av trygghetsboende samt genomförande av exploateringen på resterande tomter inom området
- Östra Dalby - framtagande av detaljplan.
- Kommunala småexploateringar – Framtagande av detaljplaner för bostäder där det inte behövs investeringar i infrastruktur.
- Kommunala tomter och Egna hem Huseby Ellös

Orustbostäder

Budgeten ska innehålla en redogörelse för ekonomin under budgetåret i de kommunala koncernföretagen.

Stiftelsen Orustbostäder ingår i kommunkoncernen och följer årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Nedan uppgifter har lämnats av Orustbostäder. Siffrorna har inte justerats för att följa de kommunala redovisningsprinciperna för att ingå i en koncernsammansättning.

Finansiella mål

Den övergripande målsättningen är en positiv soliditetsutveckling samt en bibehållen direktavkastning. Orustbostäder har haft en positiv utveckling av soliditeten och bibehållit direktavkastningen under de senaste fem åren. Soliditeten för 2025 påverkades negativt till följd av övergången från redovisningsregelverket K2 till K3, effekten var dock av engångskaraktär.

Ekonomisk översikt

Mnkr	Bokslut 2025	Budget 2026	Prognos helår april 2026
Verksamhetens intäkter	82,0	82,2	83,5
Verksamhetens kostnader	-71,8	-71,8	-71,2
Finansnetto	-6,8	-9,8	-9,1
Årets resultat före skatt	3,4	0,6	3,1
Soliditet %	17,18	N/A	N/A
Direktavkastning %	5,0	N/A	N/A
Nettoinvesteringar	3,3	54,5	48
Långfristig skuld	408,4	438,4	438,4

N/A = inte tillämpningsbart

Flerårsöversikt

%	2025	2024	2023	2022	2021
Soliditet	17,18	17,30	17,08	16,77	16,59
Direktavkastning	5	4	4	4	4

Ekonomisk analys 30 april 2026

Utfallet för perioden 1 januari till 30 april 2026 är positivt (+3,1 mnkr). Prognosen för helåret ligger inom budget (+0,6 mnkr).

Hyresförhandlingarna (+3,4%) färdigställdes i januari och gäller från den 1 februari 2026.

Verksamhetens planerade utveckling åren 2027-2029

Stiftelsens övergripande målsättning är en ekonomi i balans. De senaste årens kostnadsökningar till följd av den höga inflationstakten kommer även fortsättningsvis att påverka stiftelsens resultat negativt. Detta tillsammans med ökande räntekostnader för stiftelsens fastighetskrediter medför att kommande års resultatnivåer förväntas vara positiva men på en blygsam nivå.

Verksamheten ska bedrivas i enlighet med stiftelsens stadgar och allmännyttiga principer. Stiftelsen Orustbostäder ska vara en hyresvärd med hög servicegrad och ett varierat utbud av bostäder som motsvarar våra kunders efterfrågan och betalningsförmåga.

Under andra kvartalet 2027 beräknas nyproduktionen Triangeln i Svanesund vara klar för inflyttning. Förhoppningen är att politiska reformer för ökat bostadsbyggande ska medge uppstarten av flera nyproduktioner. Planerade projekt med planerad uppstart under perioden finns i Henån och i Svanesund.

Orustbostäder fortsätter arbetet inom ramen för Allmännyttans klimatinitiativ med målsättningen att bli helt fossilfria till år 2030 jämte med en minskad energianvändning.

Förslag till kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

1. Anta förslag till budget 2027 och flerårsplan för 2028 och 2029 daterad 2026-06-02.
2. Fastställa skattesatsen till 22,11 kr per skattekrona för 2027, vilket innebär en sänkt skattesats med 10 öre jämfört med 2026.
3. Fastställa de finansiella målen för kommunen och de övergripande målen för verksamheterna.
4. Godkänna befolkningsprognosen 2026 som underlag för kommunens planering.
5. Fastställa driftbudgetramarna för kommunstyrelsen och dess sektorer för år 2027 samt preliminärt för 2028 och 2029.
6. Uppdra till kommunstyrelsen att genomföra de satsningar och uppdrag som framgår av budgeten och flerårsplanen.
7. Kommunstyrelsen ska besluta om kompensation för pris- och löneökningar samt kapitalkostnadsförändringar och i övrigt mindre tekniska justeringar till sektorerna inom ramen för ofördelad budget. Kommunstyrelsen får delegera beslutanderätten vidare.
8. Inte anvisa några medel till myndighetsnämnderna, sociala myndighetsnämnden samt miljö och byggnadsnämnden.
9. Fastställa investeringsbudget för år 2027 samt preliminära investeringsramar för 2028 och 2029.
10. Fastställa internräntan till 3,0 % för år 2027 och preliminärt 3,25 % för år 2028 och 2029.
11. Kommunstyrelsen under år 2027 har rätt att omsätta lån, det vill säga låna upp belopp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning under år 2027.
12. Kommunstyrelsen under år 2027 har rätt att nyupplåna, det vill säga öka kommunens skulder under år 2027, med totalt 99 miljoner kronor.
13. Nödvändiga taxeförändringar för de affärsdrivande verksamheterna och eventuellt andra taxor och avgifter beslutas separat i kommunfullmäktige.

Vision Orust 2040

Orust – den gröna och trygga ön
där tanken är fri och drömmar får liv

Orust kommun 473 80 HENÅN

Kommunhuset, Ävägen 2-6 telefon 0304-33 40 00

kommun@orust.se www.orust.se